

**KALĖJIMŲ DEPARTAMENTO
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS
STRATEGINĖS VEIKLOS GAIRĖS 2022-2030 M.**

PRATARMĖ

Vykdamas teisinės sistemos reformą nuo 2000 m. rugsėjo 1 d. Lietuvos kriminalinių bausmių vykdymo sistema (Pataisos reikalų departamentas) perduota iš Vidaus reikalų ministerijos valdymo srities į Teisingumo ministerijos (toliau – TM) valdymo sritį, o Pataisos reikalų departamentas pervadintas į Kalėjimų departamentą (toliau – KD).

Iki šiol bausmių vykdymo sistemoje (toliau – BVS) nuolat vykdomos laisvės atėmimo vietų modernizavimo, įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo įstaigų humanizavimo programos, įgyvendinamos modernizavimo strategijos ir priemonių planai, vyksta struktūriniai ir funkciniai pokyčiai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) 2004-05-24 nutarimu Nr. 619 patvirtinta „Įkalinimo įstaigų renovavimo ir įkalinimo įstaigų humanizavimo 2004-2009 metų programa“.

LRV 2008-03-26 nutarimu Nr. 288 patvirtinta „KD prie TM pavaldžių įstaigų plėtros strategija“ ir „KD prie TM pavaldžių įstaigų plėtros strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2008-2033 metų planas“ (pripažintas netekus galios 2009 m.).

LRV 2009-09-30 nutarimu Nr. 1248 patvirtinta „Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategija“ ir „Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų planas“.

LRV 2014-07-22 nutarimu Nr. 740 patvirtinta „Laisvės atėmimo vietų modernizavimo programa“ 2014-2022 metams (pripažintas netekus galios 2021 m.).

Pagal paminėtas ilgalaikes strategijas ir programas suplanuotos reikšmingos, bet liko neįgyvendintos šios priemonės:

- Pravieniškių pataisos namų – atvirosios kolonijos 1,2,3 sektorių statinių, gyvenamųjų patalpų, techninių apsaugos priemonių pilnas rekonstravimas,
- uždaryti Marijampolės pataisos namus,
- pastatyti Klaipėdos tardymo izoliatorių-pataisos namus iki 800 vietų,
- pastatyti Vilniaus miesto pakraštyje tardymo izoliatorių-pataisos namus iki 1620 vietų,
- pastatyti Šiaulių miesto pakraštyje tardymo izoliatorių-pataisos namus iki 1180 vietų,
- pastatyti Panevėžyje ar Panevėžio miesto pakraštyje tardymo izoliatorių-pataisos namus iki 400 vietų,
- rekonstruoti Alytaus pataisos namų, Kauno tardymo izoliatoriaus (Technikos g.) statinius,
- pastatyti naują Mokyimo centro pastatą.

Šiuo metu BVS bendrai valdo per 380 įvairaus dydžio pastatų ir patalpų, kurios užima per 250 000 m² plotą. Pastatai istoriškai išdėstyti skirtingose teritorijose ir kai kurie pastatai statyti daugiau kaip prieš 100 metų. Iš viso laisvės atėmimo įstaigose iki 2021 m. nuteistiesiems numatyta 7231 gyvenamosios vietos, iš jų tik 1615 priskirtinos kamerų tipo gyvenamosioms patalpoms iki 4 vietų, o tai sudaro tik 22,3 proc. visų gyvenamųjų patalpų. Vienam įkalinamam asmeniui numatytas labai mažas minimalus 3,6 m² gyvenamasis plotas.

Dar 2016-11-28 Valstybės kontrolės Valstybinio audito ataskaitoje Nr.VA-P-40-3-24 konstatuota, kad Laisvės atėmimo vietų modernizavimas nepakankamai nuoseklus ir taupus.

Iki šiol vykdytos nenuoseklios reformos ir menkas politinis bei finansinis dėmesys bausmių vykdymo sistemai mūsų valstybei brangiai kainavo tiek ekonomine, tiek visuomenės saugumo užtikrinimo prasme. Bausmę atlikęs, bet bausmės atlikimo metu neišmokytas siekti savo tikslų teisėtais būdais, asmuo vėl daro nusikaltimus (šiuo metu apie 60 proc. asmenų laisvės atėmimo bausmę atlieka ne pirmą kartą). Vertinant

situaciją ir planuojant investicijas į bausmių vykdymo sistemą, labai svarbu kompleksinis matymas. Reikia skaičiuoti ne tik nuteistojo išlaikymo kaštus esamu laiku, bet ir kiek tai kainuos ateityje, jeigu su nuteistuoju nebus dirbama kokybiškai – menkai bus investuojama į nuteistųjų darbinių ir socialinių įgūdžių ugdymą, priklausomybių gydymą, elgesio keitimo programas ir kita. Atlikto tyrimo duomenimis, Lietuvoje asmenys neišvengia realios bausmės vidutiniškai tik už vieną iš 100 padarytų nusikalstamų veikų.¹ Tai reiškia, kad po nesėkmingos resocializacijos į laisvę išleistas nuteistasis vidutiniškai padaro apie 100 naujų nusikalstamų veikų ir tik tada yra sulaikomas, teisiamas ir vėl baudžiamas. Padarytų 100 naujų nusikalstamų veikų vidutinė turtinė žala fiziniams asmenims yra apie 18,6 tūkstančių eurų.² Čia neįskaičiuota padaryta neturtinė žala, kuri paprastai yra didesnė už turtinę ir sunkiai įvertinama. Jei nusikaltęs asmuo vėl nuteisiamas laisvės atėmimo bausme, jo laisvės atėmimo bausmės vykdymas mokesčių mokėtojams kainuoja vidutiniškai dar apie 38 tūkst. eurų.³ Papildomai dar reikėtų įskaičiuoti ikiteisminio tyrimo ir teismo proceso kaštus. Visa tai suponuoja didžiulę turtinę ir neturtinę žalą, kurią patiria fiziniai, juridiniai asmenys ir valstybė, jei nuteistojo resocializacijos procesas laisvės atėmimo bausmės vykdymo metu buvo nesėkmingas. Apskritai, bendra turtinė nusikalstamumo Lietuvoje žala kasmet sudaro apie 5 proc. BVP.⁴ Taigi, įvertinus patiriamą didelę žalą, būtina reikšmingai pagerinti nuteistųjų resocializaciją ir investuoti į bausmių vykdymo sistemos personalo profesionalumą bei infrastruktūrą.

KD prie TM 2014-2021 m. vykdytas Europos Ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų programos „Teisingumas ir vidaus reikalai“ projektas „Lietuvos bausmių vykdymo sistemos kokybės gerinimas“. Nuo 2020 m. rugsėjo iki 2024 m. vykdomas bendras projektas su Norvegija siekiant pertvarkyti Lietuvos BVS personalo profesinio rengimo, mokymo ir kompetencijų ugdymo sistemą, pagerinti nuteistųjų resocializacijos procesą ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sukurti nuteistųjų profesiniam rengimui, mokymui ir kompetencijų ugdymui pritaikytą infrastruktūrą, išvystyti elektroninę stebėseną. Tai turėtų reikšmingai pagerinti situaciją BVS.

KD direktoriaus 2021-01-07 įsakymu Nr.V-5 patvirtinta „Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcija“ (toliau – Resocializacijos koncepcija). KD direktoriaus 2021-05-10 įsakymu Nr.V-153 patvirtintas „Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcijos įgyvendinimo priemonių planas“.

Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcija⁵ ir Dinaminės apsaugos vystymo bausmių vykdymo sistemoje koncepcija⁶ yra neatsiejamai susijusios su šiomis Kalėjų departamento strateginės veiklos gairėmis.

Pačiuose svarbiausiose resocializacijos padaliniuose iki Resocializacijos koncepcijos parengimo numatytos tik 324 pareigybės (8,6 proc. nuo bendro patvirtintų pareigybių skaičiaus (3776)). Užimtos 265 pareigybės – net 18,2 proc. neužimtos.

¹ Kiškis, Alfredas. “Inevitability of Punishment – the Case of Lithuania.” *Jurisprudence* 23, no. 2 (2016): 347.

<https://www3.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/download/4578/4231>.

² Fiziniams asmenims viena nusikalstama veika padaryta vidutinė turtinė žala Lietuvoje 2011 metais buvo apie 641 litas (apie 186 eurai). Šaltinis: Kiškis, A., S. Justickaja, R. Uscila ir V. Justickis. Nusikalstamumas Lietuvoje ir jo prevencijos perspektyvos. Mokslinis redaktorius Alfredas Kiškis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014, p. 222-227.

<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16938/9789955196877.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

³ 2020 m. realiai atliktos laisvės atėmimo bausmės termino vidurkis (paleistų asmenų) yra 2 m. 9 mėn. ir 26 d., t.y. 1026 dienos. Vieno asmens išlaikymui vidutiniškai per parą panaudotų lėšų laisvės atėmimo įstaigose 2020 m. yra 37 eurai. $1026 \times 37 = 37962$. Šaltiniai: Nuteistųjų laisvės atėmimo skaičiaus, sudėties (pagal padarytą nusikaltimą, amžių, bausmės terminą ir kt.) ir jų kaitos statistinė suvestinė už 2020 m.

<http://kaldep.lt/download/68170/nuteistuju%20skaiciaus,%20sudeties%20suvestine%202020s.xlsx>; Vieno asmens išlaikymui vidutiniškai per dieną panaudotų lėšų laisvės atėmimo įstaigose 2020 m.

<http://kaldep.lt/download/68400/vieno%20asmens%20islaikymas%20%202020%20ms.xlsx>.

⁴ Lietuvoje bendra turtinė nusikalstamumo žala nebuvo tirta. Remiamasi pagal analogiją su gautais tyrimų rezultatais Australijoje ir Lenkijoje. Šaltinis: Kiškis, A., S. Justickaja, R. Uscila ir V. Justickis. Nusikalstamumas Lietuvoje ir jo prevencijos perspektyvos. Mokslinis redaktorius Alfredas Kiškis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014, p. 94-122.

<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/16938/9789955196877.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁵ Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcija, patvirtinta Kalėjų departamento direktoriaus 2021 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. V-5 „Dėl Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcijos patvirtinimo“.

⁶ Dinaminės apsaugos vystymo bausmių vykdymo sistemoje koncepcija, patvirtinta Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-564 „Dėl Dinaminės apsaugos vystymo bausmių vykdymo sistemoje koncepcijos patvirtinimo“ (Kalėjų departamento direktoriaus 2021-12-27 įsakymo Nr. V-404 redakcija).

Iš viso BVS numatyta tik 76 vietos priklausomų nuo psichiką veikiančių medžiagų asmenų gydymui ir reabilitacijai, nors priklausomybė narkotinėms, psichiką veikiančioms medžiagoms, alkoholiui konstatuota daugiau nei 1500 įkalintų asmenų.

Būtina užtikrinti, kad nuosekliai mažėtų asmenų, grįžusių į laisvės atėmimo vietas po bausmės atlikimo, didėtų asmenų, per metus lygtinai paleistų iš laisvės atėmimo vietų, dalis, lyginant su bendru paleistų asmenų skaičiumi, mažėtų Lietuvos laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų skaičius 100 tūkst. gyventojų.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2021 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 1R-175 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarytai darbo grupei pavesta iki 2021 m. birželio 21 d. suformuluoti ir Teisingumo ministrui pateikti: Lietuvos bausmių vykdymo sistemos misiją, viziją, pagrindinius vertybinius principus ir pagrindines Lietuvos bausmių vykdymo sistemos strategines kryptis pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos programos nuostatų įgyvendinimo planą, kurio pasekoje Teisingumo ministrui nustatyta viena iš strateginių veiklų – Efektyvi ir moderni bausmių vykdymo sistema.

LRV 2021-10-20 nutarimu Nr. 861 patvirtinta „2021-2030 plėtros programos valdytojos LR Teisingumo ministerijos teisingumo sistemos plėtros programa“, kurioje akcentuota problema – **Bausmių vykdymo sistema neskatina nuteistųjų keisti kriminalinio pobūdžio įpročių**, bei nurodytos pagrindinės šios spręstinios problemos **priežastys**:

1. Kvalifikuoto personalo trūkumas:

- nepatrauklios sąlygos mokytis ir tarnauti (dirbti) BVS,
- personalas orientuotas į nuteistųjų apsaugą ir priežiūrą, techninių funkcijų vykdymą, kai didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas nuteistųjų resocializacijai ir socialinės pagalbos suimtiesiems teikimui,
- pataisos pareigūnų rengimo sistema nesuteikia reikiamų žinių būsimiems darbuotojams,
- silpna pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių darbuotojų motyvacija dirbti.

2. Fragmentuota nuteistųjų resocializacija ir socialinė pagalba suimtiesiems:

- nenuoseklus ir neunifikuotas nuteistųjų dinaminės priežiūros procesas,
- didžioji dalis pataisos įstaigose vykdomų resocializacijos priemonių – mokslškai nepatiktos, jų taikymas formalus,
- ribotas priklausomybių ligų gydymo prieinamumas nuteistiesiems,
- ribotos bausmę atliekančių nuteistųjų galimybės įgyti išsilavinimą,
- daug mažesnis nuteistųjų užimtumas darbine veikla nei kitose Europos Sąjungos valstybėse,
- tarpinstitucinio bendradarbiavimo stoka nuteistųjų resocializacijos procese,
- įkalintų asmenų stigmatizavimas visuomenėje.

3. Didžioji dalis infrastruktūros netinkama laisvės atėmimo bausmėms vykdyti:

- nesaugios ir neorios įkalintų asmenų gyvenimo sąlygos laisvės atėmimo vietose,
- pasenusi ir brangiai kainuojanti laisvės atėmimo vietų įstaigų apsaugos sistema,
- neskaitmenizuoti laisvės atėmimo vietų įstaigų valdymo procesai.

Sprendžiant BVS problemas ir šalinant priežastis numatytos šios pažangos priemonės:

- optimizuoti BVS personalo skaičių ir kelti jo kvalifikaciją,
- optimizuoti nuteistųjų resocializacijos ir pagalbos suimtiesiems sistemą,
- modernizuoti BVS infrastruktūrą.

Atsižvelgiant į tai, darbo grupė, numatydama BVS strateginės veiklos 2022-2030 metams gaires, didžiausią dėmesį skiria šioms veiklos kryptims:

- BVS personalui ir jo valdymui,
- BVS atskirų veiklos sričių valdymas,
- BVS infrastruktūros (turto) plėtojimas ir valdymas.

Pasitelkusi pirmame etape darbo grupės pateiktus bausmių vykdymo sistemos Misijos ir Vizijos apibrėžimus, pagrindinius vertybinius principus, bei pagrindines Lietuvos bausmių vykdymo sistemos strategines kryptis (tekste pateikiami), antrame etape KD direktoriaus įsakymu sudaryta darbo grupė parengė BVS strateginės veiklos 2022-2030 metų gaires, kuriose pateikiamas modernios bausmių vykdymo sistemos siekis – savarankiškas, pilietines pareigas atliekantis, įstatymų nuostatas gerbiantis ir jų besilaikantis žmogus, realizuojantis savo turimus įgūdžius saugioje aplinkoje, žingeidi bei visuomenei pridėtinę vertę kurianti Lietuvos bausmių vykdymo sistema, sąlygojama tinkamos infrastruktūros, inovatyvių darbo metodų, šiuolaikiškų priemonių pasitelkimo, kompetentingų specialistų teikiamos pagalbos ir paslaugų, kompleksinio

požiūrio ir glaudaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo, kurios efektyvumą suponuoja minėtų segmentų darni sąveika.

Pirmą kartą sukūrėme strateginį dokumentą, paremtą praktine patirtimi ir ateities matymu, neapsiribojant vien infrastruktūros pokyčiais, akcentuojant, gilinantį į veiklos turinį, užtikrinant dinaminės apsaugos principų įgyvendinimą ir svarbias darbuotojų kompetencijas. Rengėme dokumentą daugybę kartų diskutuodami, ką, kada ir kaip reiktų keisti, ką galima pakeisti, kokiomis vertybėmis ir principais pagrįsta turėtų veikti bausmių vykdymo sistema, kokią mes ją įsivaizduojame (norėtume matyti) 2030 metais. Dokumente surašėme, kokie svarbiausi tikslai ir kokiomis priemonėmis juos planuojame įgyvendinti, kaip matuosime pokyčius ir pasiektus rezultatus. KD strateginės veiklos gairės 2022-2030 m. reikalingos siekiant užtikrinti didesnę darbuotojų, nuteistųjų ir visuomenės saugumą, nuteistųjų resocializaciją. Gairės reikalingos ir mums patiems, kad sutartume ir žinotume, ką konkrečiai darysime, kad tas matymas būtų ne kelių vadovaujančių asmenų galvose, bet visi suprastume ir galėtume kartu darniai siekti numatytų tikslų. Lauksime visų BVS darbuotojų, ypač tiesiogiai dirbančių su nuteistaisiais ir suimtaisiais, siūlymų. Suprantame, kad realybė daug ką gali pakoreguoti, tačiau tikime, kad galime pasiekti numatytų tikslų, jei bus užtikrintas pokyčiams būtinas finansavimas, jei turėsime politinį palaikymą, jei sėkmingai bendradarbiausime su Teisingumo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei kitais partneriais.

Suprantame, kad BVS atėjo laikas esminiams pokyčiams ir esame tam pasiruošę.

BAUSMIŲ VYKDYMO SISTEMOS MISIJA, VIZIJA, VERTYBĖS, PRINCIPAI IR STRATEGINĖS KRYPTYS

MISIJA:

Kuriame paveiklį ir orią aplinką pozityviam žmogaus elgesio pokyčiui ir visuomenės saugumui.

VIZIJA:

Atvira, profesionali ir nuolat tobulėjanti organizacija, gebanti atkurti žmogaus ir visuomenės santykį.

VERTYBĖS:

Atvirumas – skaidrumas ir atskaitomybė, visuomenės informavimas apie savo veiklą, bendradarbiavimas su partneriais nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu, naujovių diegimas, BVS – bendruomenės dalis;

- informuojame visuomenę apie savo veiklą ir problemas, pateikdami objektyvią informaciją;
- esame mus supančios bendruomenės dalis;
- priimdami sprendimus konsultuojamės su suinteresuotomis šalimis, savo sprendimus argumentuotai paaiškiname;
- tikime, kad keliamus tikslus galime geriau pasiekti bendradarbiaujant su partneriais Lietuvoje ir užsienyje bei bendruomene, kurios dalimi esame;
- didiname veiklos skaidrumą ir atskaitomybę bei visuomenės (suinteresuotų šalių) pasitenkinimą bausmių vykdymo sistemos veiklos kokybe;
- plečiame tiesioginio visuomenės atstovų dalyvavimo galimybes formuojant ir nagrinėjant sprendimus dėl bausmių vykdymo sistemos plėtros, reformavimo ir kt.

Profesionalumas – nuolatinis tobulėjimas, kvalifikuoti darbuotojai, kokybiškas, į resocializaciją orientuotas darbas, lojalumas BVS, atsparumas neigiamam poveikiui.

- siekiame teikti aukščiausios kokybės paslaugas, kuriančias naudą visuomenei;
- tikime, kad svarbiausias kokybės garantas – motyvuoti, kvalifikuoti, nuolat tobulėjantys ir bausmių vykdymo sistemos misijai atsidavę darbuotojai;
- sudarome galimybes siekti karjeros, atitinkančios pataisos pareigūnų profesinį potencialą ir gebėjimus, visų grandžių pataisos pareigūnams.
- sukuriame vientisą pataisos pareigūnų rengimo ir kompetencijų tobulinimo sistemą pagal atitinkamas karjeros kryptis ir jų lygius (visų grandžių pareigūnams);
- nustatome prioritetinius pataisos pareigūnų rengimo ir kompetencijų tobulinimo organizavimo principus, užtikrinančius racionalų ir efektyvų mokymo proceso planavimą, organizavimą ir vykdymą;
- siekiame komandinio darbo rezultatų.

Pasitikėjimas – veikla grindžiama abipusiu pasitikėjimu tarp BVS darbuotojų ir įkalintųjų asmenų, visuomenės ir socialinių partnerių pasitikėjimas BVS.

- viena iš kertinių prielaidų sėkmingai bausmių vykdymo sistemos veiklai – pasitikėjimu grįstas santykis tarp sistemos darbuotojų ir įkalintųjų asmenų bei tikėjimas žmogaus galimybe keisti savo elgesį;
- mums svarbus visuomenės ir mūsų partnerių pasitikėjimas bausmių vykdymo sistema;
- nuolat ieškome naujų komandinio darbo efektyvinimo galimybių;
- mes tikime komandinio darbo jėga ir suteikiamomis galimybėmis.

Pagarba žmogaus teisėms – orios ir tarptautinius standartus atitinkančios kalnimo sąlygos, tinkamas elgesys su įkaltais asmenimis, lygiateisiškumas, tolerancija, individualumas (specialieji poreikiai, į kuriuos būtina atsižvelgti).

- gerbiame žmogaus orumą, todėl užtikriname tinkamas ir tarptautinius standartus atitinkančias kalnimo sąlygas bei profesionalų darbuotojų elgesį su įkaltais asmenimis.

Progresyvumas – darnus organizacijos vystymasis, pažanga, inovatyvumas, organizacinė elgsena.

- savo veikloje pasitelkiame išmanius / modernius darbo metodus ir priemones;

- esame atviri naujovėms, galinčioms padėti siekti aukštesnių veiklos kokybės ir efektyvumo standartų;
  - esame nuolat besivystanti organizacija ir tikime pažanga;
- mes tikime inovacijų teikiama nauda ir sukuriame galimybes.

PRINCIPAI:

- Bausmė yra socialinių santykių normalizavimo ir stabilizavimo, o ne atpildo ar keršto priemonė;
- Vienintelis bausmių vykdymo tikslas – nuteistųjų resocializacija;
- Bausmė smerkiama asmens padaryta nusikalstama veika, o ne pats asmuo;
- Resocializacijos procesas pradedamas nuo bausmės vykdymo pirmosios dienos;
- Nuteistojo resocializacija – kompleksiška, nepertraukiama, nuosekli ir lanksti;
- Pozityvi, saugi institucinė atmosfera, jautrus, konstruktyvus, pagarbus, palaikantis, pasitikėjimu ir empatija grįstas bei į pagalbą orientuotas rūpestingai atrinktų, apmokytų ir kontroliuojamų darbuotojų elgesys su nuteistaisiais sudaro esminę prielaidą nuteistųjų integracijai;
- Nuteistųjų motyvacija aktyviai įsitraukti į savo resocializacijos procesą, mokymąsi, darbą, santykių su nukentėjusiais atkūrimą, susitaikymą ir padarytos žalos atlyginimą, gerų santykių su kitais nuteistaisiais ir darbuotojais palaikymą;
- Nuteistųjų padarytų nusikaltimų padarinių, savo atsakomybės, subjektyvus bausmės teisingumo ir pagrįstumo suvokimas – būtina resocializacijos sąlyga;
- Nuteistojo ryšiai su artimaisiais bei poreikis ir galimybės jais rūpintis – vieni iš sėkmingos socializacijos veiksnių;
- Nuteistųjų gyvenimo sąlygos kiek galima priartintos prie gyvenimo sąlygų laisvėje;
- Bausmių vykdymo padalinių maksimalaus dydžio pagal nuteistųjų skaičių nustatymo principas;
- Maksimalaus nuteistųjų skaičiaus, tenkančio vienam darbuotojui, nustatymo principas;
- Maksimaliai įmanomas kalnimo atvėrimas;
- Grįžtamojo ryšio principas – kaupiama ir analizuojama informacija, kas toliau vyksta su paleistu į laisvę nuteistuojū, analizuojamas taikytų priemonių veiksmingumas;
- Efektyvus veiklos administravimas, reflektyvumas, kryptingas monitoringas, kurį sudaro įsivertinimo procesai, realų veiksmingumą atspindintys veiklos rodikliai, jų nuolatinė analizė, aptarimas, skelbimas;
- Tikslingas, atliepiantis nuteistųjų asmenybinius ir adaptacijos ypatumus bei kriminogeninius veiksmus nuteistų asmenų diferencijavimas bausmės atlikimo metu;
- Procesų skaitmenizavimas – efektyvumo, skaidrumo ir antikorporcinio poveikio galimybių didinimui;
- Rezultatais pagrįstos bausmių vykdymo sistemos darbuotojų veiklos ir nuolatinio tobulėjimo principas – užtikrinant, kad bausmių vykdymo sistema sąlygotų stabilų tikslų įgyvendinimą (darbuotojai, metodai, procesai, funkcijos ir kt.);
- Vienodų darbo vertinimo kriterijų, kai už tokį patį ir vienodos vertės darbą mokamas vienodas darbo užmokestis, taikymo principas;
- Darbuotojų, ypač tiesiogiai dirbančių su nuteistaisiais, įtraukimo į pokyčių projektavimą ir svarstymą principas;
- Darbuotojų skatinimo ir suinteresuotumo pokyčiais didinimo principas;
- Naujovių išbandymas keliuose pasirinktuose kalėjimuose⁷ prieš diegiant visoje sistemoje.

STRATEGINĖS KRYPTYS:

- A. Bausmių vykdymo sistemos personalas ir jo valdymas.
- B. Bausmių vykdymo sistemos atskirų veiklos sričių valdymas.
- C. Bausmių vykdymo sistemos infraskruktūros (turto) plėtojimas ir valdymas.

⁷ Planuojamos kurti Lietuvos kalėjimų tarnybos teritorinius padalinius tekste vadiname kalėjimais.

A. STRATEGINĖ KRYPTIS - BAUSMIŲ VYKDYMO SISTEMOS PERSONALAS IR JO VALDYMAS

Laukiamas rezultatas: motyvuotas ir profesionalus bausmių vykdymo sistemos personalas; optimali tarnybos struktūra ir personalo valdymas; sumažėjusi bausmių vykdymo sistemoje dirbančių asmenų kaita, psichinė įtampa ir stresas darbe; veiksmingesnis asmeninių savybių ir profesinių gebėjimų panaudojimas; padidėjęs darbuotojų darbo efektyvumas, prestižas, motyvacija, pasitenkinimas darbu ir atlyginimais.

Tikslai ir veiklos / priemonės:

Strateginiai tikslai		Veiklos, priemonės
A1.	PERSONALO VALDYMO MODELIO ĮDIEGIMAS IR VEIKLOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS	
A1.1.	Optimizuoti bausmių vykdymo sistemos valdymą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti Lietuvos kalėjimų tarnybą vietoje 10 atskirų juridinių vienetų (žr. priedą). • Sukurti ir įdiegti informacinę personalo valdymo ir mokymų administravimo sistemą. • Sukurti Kalėjimų tarnybos vadovaujančio personalo valdymo kompetencijų didinimo sistemą.
A1.2.	Diferencijuoti bausmių vykdymo sistemos darbuotojų, vykdančių specialiąją veiklą, funkcijas ir atsakomybes.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti bausmių vykdymo sistemos darbuotojų kompetencijų standartą. • Sukurti bausmių vykdymo sistemos procesų valdymo standartą. • Resocializacijos skyriuose įsteigti 4 darbuotojų grupes: <ul style="list-style-type: none"> - Kontaktinių pataisos pareigūnų grupė; - Socialinio darbo ir psichologinės intervencijos darbuotojų grupė; - Vertinimo ir analizės darbuotojų grupė; - Užimtumo darbuotojų grupė. • Nustatyti siektinus santykio tarp specialiąsias funkcijas vykdančių darbuotojų skaičiaus ir suimtųjų/nuteistųjų skaičiaus, rodiklius: <ul style="list-style-type: none"> - Vertinimo ir analizės grupės specialistas dirba ne daugiau kaip su 30 nuteistųjų; - Socialinio darbo ir psichologinio konsultavimo grupės socialinis darbuotojas dirba ne daugiau kaip su 15 nuteistųjų, psichologas – ne daugiau kaip su 30; - Užimtumo grupės specialistas dirba ne daugiau kaip su 30 nuteistųjų; - Kontaktinių specialistų grupės pareigūnas dirba ne daugiau kaip su 15 nuteistųjų; - Pirminės grandies pareigūnas dirba ne daugiau kaip su 30 nuteistųjų.
A1.3.	Siekti, kad bausmių vykdymo sistemoje dirbančio darbuotojo darbo užmokestis būtų	<ul style="list-style-type: none"> • Atlikti laisvės atėmimo vietų darbuotojų, dirbančių tiesioginį darbą su nuteistaisiais ir suimtaisiais, pareigybių lygių ir pareiginių algų koeficientų, išsilavinimui keliamų reikalavimų analizę, siekiant darbuotojų atlyginimų sistemos subalansavimo pagal atliekamas funkcijas, ir sukurti konkurencingą atlyginimų sistemą.

	konkurencingas ir motyvuojantis.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti vieningą darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokesčio politiką. • Pasiiekti, kad nestatutinių specialistų, dirbančių tiesioginį darbą su nuteistaisiais, vidutinis darbo užmokestis (toliau – VDU) būtų ne mažesnis negu 1,2 karto tos pačios srities viešajame sektoriuje dirbančių specialistų VDU.
A1.4.	Tobulinti personalo atrankos ir paieškos sistemą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti personalo paieškos ir atrankos algoritmą. • Sukurti kompetencijų vertinimo sistemą. • Sukurti personalo pritraukimo modelį ir personalo pritraukimo specialistų tinklą. • Sukurti studentų praktikos koordinavimo mechanizmą. • Parengti kandidatų pritraukimo į profesinio mokymo įstaigą sistemą ir jos įgyvendinimo planą.
A1.5.	Padidinti darbo ar tarnybos bausmių vykdymo sistemoje patrauklumą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti darbuotojų motyvacinę sistemą. • Gerinti organizacinę kultūrą: <ul style="list-style-type: none"> - Sukurti ir įdiegti naujų darbuotojų adaptacijos darbe sistemą; - Didinti psichologinių paslaugų darbuotojams prieinamumą. • Atlikti organizacinės kultūros nuolatinę stebėseną: <ul style="list-style-type: none"> - Atlikti nuolatinis periodiškus visuomenės nuomonės apie organizaciją tyrimus; - Atlikti periodiškus organizacijos veiklos kokybės vertinimus (gali būti užsakomieji tyrimai); - Atlikti interesantų (nuteistųjų) nuomonių apie organizacijos kultūrą/mikroklimatą tyrimus; - Atlikti prevencinio pobūdžio struktūrinių padalinių mikroklimato (ar kitokius) tyrimus (su tikslu, kad būtų laiku sprendžiami kylantys konfliktai, užkertamas kelias mobingo apraiškoms). • Gerinti vidinę komunikaciją įstaigoje. • Gerinti bausmių vykdymo sistemos darbuotojų darbo ir poilsio sąlygas, atsižvelgiant į darbuotojų poreikius: <ul style="list-style-type: none"> - Darbo vietų infrastruktūros tobulinimas; - Poilsio erdvių darbovietėse įrengimas; - Vaikų priežiūros erdvių darbovietėse įrengimas; - Darbuotojams skirtų sporto erdvių įrengimas ar kitokių sąlygų sportuoti sudarymas; - Darbuotojams suteikiamas sveikatos draudimas darbdavio lėšomis.
A1.6.	Didinti visuomenės pasitikėjimą bausmių vykdymo sistema.	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti ir įgyvendinti bausmių vykdymo sistemos įvaizdžio formavimo strategiją. • Sukurti bausmių vykdymo sistemos komunikacijos (ryšių su visuomene) specialistų tinklą. • Įdiegti informacijos teikimo ir konsultavimo vieno langelio principu modelį. • Didinti skaidrumą ir atskaitingumą visuomenei.
A2.	PERSONALO MOKYMAS IR KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS	
A2.1.	Užtikrinti šiuolaikišką ir kokybišką	<ul style="list-style-type: none"> • Pareigūnų rengimas vyksta dviem būdais (detaliau žr. Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme Resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcija, II skyrius 8 punktą):

<p>profesinio ir įvadinio mokymo vykdymą.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) profesinis mokymas, turintiems ne aukštesnį kaip vidurinį išsilavinimą, trunka 11 mėnesių (60 kreditų: 7 mėn. teorijos ir 4 mėn. mokomosios praktikos derinant su teorinių pagrindų įgijimu); jiems mokama nustatyto dydžio stipendija nuo mokymosi pradžios; baigę šiuos mokymus gali dirbti pirminės grandies pareigūnais. 2) įvadinis mokymas, turintiems aukštesnį nei vidurinį išsilavinimą, priklauso nuo turimo išsilavinimo: <ul style="list-style-type: none"> ▪ turintiems profesinį arba aukštąjį ne socialinių mokslų išsilavinimą trunka 8 mėnesius (45 kreditai: 4 mėn. teorijos ir 4 mėn. mokomosios praktikos); jiems mokamas nustatyto dydžio atlyginimas nuo įvadinio mokymo pradžios; ▪ turintiems aukštąjį socialinių mokslų išsilavinimą trunka 6 mėnesius (30 kreditų: 3 mėn. teorijos ir 3 mėn. mokomosios praktikos); jiems mokamas nustatyto dydžio atlyginimas nuo įvadinio mokymo pradžios; ▪ esamiems (ne pataisos) pareigūnams, trunka 3 mėnesius (20 kreditų: 2 mėn. teorijos ir 1 mėn. mokomosios praktikos); jiems mokamas nustatyto dydžio atlyginimas nuo įvadinio mokymo pradžios. <ul style="list-style-type: none"> • Pakeisti Viešojo administravimo sektoriaus profesinio standarto pataisos pareigūno kvalifikacijos aprašą, įtraukiant ne tik profesines (kratos, konvojavimas), bet ir bendrąsias (komunikacija, sprendimų priėmimas, atsparumas) bei specialiąsias kompetencijas (konfliktų valdymas, derybiniai įgūdžiai, orientacija į klientą, dinaminė apsauga ir kita). • Atnaujinti Pataisos pareigūno (saugumo) modulinę profesinio mokymo programą, prioretizuojant bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas, plečiant taikomų mokymo metodų spektrą (pvz., įtraukiant patyriminius, savirefleksijos ir kt. metodus). • Užtikrinti, kad naujai priimamas resocializacijos funkcijas vykdomas darbuotojas (ne pareigūnas) įvadinis, į profesines kompetencijas orientuotus mokymus baigtų per 2 mėnesius (įvadiniai mokymai susieti su atrankų vykdymo periodiškumu). • Įdiegti naujai priimtų, įvadinis ir/ar profesinius mokymus baigusių darbuotojų kuravimo sistemą, apimant kuratorių atranką, paruošimą, atskaitomybę ir motyvacines priemones (kuratorius padeda naujiems specialistams atlikti profesines funkcijas ne mažiau kaip 3 mėn.). • Įpareigoti Profesinę mokyklą įgyti rizikos vertinimo metodikų ir elgesio pataisos programų mokymo licencijas. • Didinti profesijos mokytojų ir lektorių metodinį ir dalykinį pasirengimą, užtikrinant jų dalyvavimą stažuotėse Lietuvos ir užsienio bausmių vykdymo sistemos įstaigose, aukšto lygio moksliniuose renginiuose. • Įdiegti modernius profesinės mokyklos bibliotekos išteklių valdymo technologinius sprendinius (bibliotekos knygų fondo apskaitos kompiuterinė programa, prieigos prie mokslinės literatūros duomenų bazių ir šaltinių). • Modernizuoti ir gerinti profesinio ir įvadinio mokymo bei kvalifikacijos tobulinimo kursų infrastruktūrą, apimančią mokymosi, gyvenimo, sporto ir saviraiškos sąlygas.
---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Vykdyti nuolatinę profesinio ir įvadinio mokymo kokybės stebėseną, renkant atsiliepimus iš mokymų dalyvių ir struktūrinių padalinių vadovų, atliekant dalyvių žinių patikrinimą. • Į profesinės mokyklos sprendimų priėmimo procesą įtraukti socialiniai partneriai, profesinės mokyklos personalas ir kursantai, sukuriant profesinės mokyklos tarybą.
A2.2.	Užtikrinti, kad Kalėjimų tarnybos personalas turėtų reikiamas kompetencijas ir sudaryti sąlygas jo nuolatiniam kvalifikacijos kėlimui.	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti diferencijuotas mokymo programas, atsižvelgiant į personalo kompetencijų aprašą. • Įgyti Kalėjimų tarnybos personalui reikiamų licencijuotų programų vykdymo teisę: <ul style="list-style-type: none"> - užsienio kalbų lygio nustatymui; - pirmosios pagalbos ir higienos įgūdžių mokymams; - darbų saugos ir sveikatos specialistų mokymams; - pirmos medicinos pagalbos mokymams. • Plėsti Kalėjimų tarnybos ir aukštojo mokslo institucijų bendradarbiavimą. • Skatinti nuolatinį darbuotojų kvalifikacijos kėlimą: <ul style="list-style-type: none"> - reguliarius darbuotojų testavimas, siekiant įvertinti, kokių žinių ir įgūdžių darbuotojams trūksta; - kasmet darbuotojas skiria ne mažiau kaip 40 val. kvalifikacijos kėlimui; - darbuotojų kvalifikacijos kėlimas tampa vienu iš vadovo vertinimo kriterijų. • Didinti mokymo programų tarptautiškumą. • Įdiegti mentorystės sistemą, kviečiant patyrusius, bet jau sistemoje nebedirbančius, darbuotojus dalintis savo patirtimi (dirbant savanoriškai ar atlygintinai).

A STRATEGINĖS KRYPTIES ĮVERČIO RODIKLIAI:

- Sukurtas vienas juridinis asmuo – Kalėjimų tarnyba, metai.
- Sukurtas bausmių vykdymo sistemos darbuotojų kompetencijų standartas, metai.
- Sukurtas bausmių vykdymo sistemos procesų valdymo standartas, metai.
- Parengta valdymo kompetencijų didinimo programa, metai.
- Vadovų, dalyvavusių stažuotėse užsienio bausmių vykdymo sistemos įstaigose, dalis, proc.
- Bausmių vykdymo sistemoje reikiamos kvalifikacijos darbuotojų užpildytų pareigybių dalis, proc.
- Darbuotojų, dirbančių tiesioginį darbą su nuteistaisiais ir suimtaisiais, dalis proc.
- Sukurta konkurencinga ir motyvuojanti darbo užmokesčio sistema, metai.
- Sukurta motyvacinė darbuotojų sistema, metai.
- Darbuotojų, vertinančių vidinę komunikaciją gerai ir labai gerai dalis, proc.
- Darbuotojų, norinčių gauti psichologines paslaugas ir gavusių jas, dalis, proc.
- Parengta bausmių vykdymo sistemos įvaizdžio formavimo strategija, metai.
- Visuomenės, pasitikinčios BVS, dalis, proc.
- Pateiktų švietimo mainų programų paraiškų skaičius per metus, vnt.
- Pasirašytų narystės penitencinio mokymo tarptautinėse organizacijose sutarčių skaičius, vnt.
- Dėstančių specialistų (mokytojų), dalyvavusių stažuotėse Lietuvos ir (ar) užsienio bausmių vykdymo sistemos įstaigose, dalis, proc.
- Įdiegta bibliotekos knygų fondo apskaitos kompiuterinė programa, metai.
- Mokymo dalyvių profesinio mokymo metu įgytų kompetencijų pritaikomumo praktiniame darbe vertinimas, proc.

- Mokymo dalyvių įvadinio mokymo metu įgytų kompetencijų pritaikomumo praktiniame darbe vertinimas, proc.
- Kalėjimų tarnybos atskirų padalinių vadovų, vertinančių profesinio mokymo absolventų parengimą gerai ir labai gerai, dalis, proc.
- Kalėjimų tarnybos atskirų padalinių vadovų, vertinančių įvadinio mokymo absolventų parengimą gerai ir labai gerai, dalis, proc.
- Gautos licencijos pataisos pareigūno profesinei programai ir kitiems licencijuotiems mokymams organizuoti, metai.
- Pasirašytos sutartys su aukštojo mokslo įstaigomis reikalingam išsilavinimui įgyti, vnt.
- Tiesioginį darbą su suimtaisiais ir nuteistaisiais dirbančių darbuotojų, įgijusių aukštąjį socialinių mokslų krypties išsilavinimą, dalis, proc.
- Kalėjimų tarnyboje numatytas vietų, kurioms skiriamas tikslinis finansavimas mokytis aukštosiose mokyklose, skaičius per metus, vnt.
- Kalėjimų tarnyboje numatytų vietų, kurioms skiriamas kompensavimo už studijas įstaigos lėšomis, skaičius per metus, vnt.
- Profesinės mokyklos dėstančių specialistų (mokytojų), kėlusią kvalifikaciją ne mažiau kaip 40 val. per metus, dalis, proc.
- Per metus baigusią profesinį mokymą asmenų skaičius, proc.
- Per metus baigusią įvadinį mokymą asmenų skaičius, proc.

B STRATEGINĖ KRYPTIS - BAUSMIŲ VYKDYMO SISTEMOS ATSKIRŲ VEIKLOS SRIČIŲ VALDYMAS

B 1. SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

Laukiamas rezultatas: bausmių vykdymo sistemos (toliau – BVS) personalas, suimtieji ir nuteistieji bei kalėjimų lankytojai jaučiasi fiziškai ir psichologiškai saugiai; sumažėjęs konfliktinių situacijų, nuteistųjų padarytų drausmės pažeidimų, savęs žalojimo ir savižudybių atvejų skaičius; pagerėjęs mikroklimatas bei tarpusavio bendravimas.

Tikslai ir veiklos / priemonės:

Strateginiai tikslai		Veiklos, priemonės
B1.	SAUGUMO UŽTIKRINIMAS	
B 1.1.	Sukurti subalansuotą apsaugos priemonių sistemą, paremtą personalo pozityvaus santykio su nuteistuoju, suimtuuju poveikiu.	<ul style="list-style-type: none"> • Įtvirtinti dinaminės apsaugos principus į Lietuvos kalėjimų tarnybos bei jos teritorinių padalinių skyrių nuostatus, specialiuosius kompetencijų reikalavimus ir kitus strateginius veiklos dokumentus. • Patvirtinti dinaminės apsaugos koncepciją, paremtą Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijomis ir užsienio šalių gerąja praktika, įtvirtinančią profesionaliai pozityvių santykių svarbą saugumui ir resocializacijai užtikrinti. • Siekti konstruktyviai aktyvaus, pagarbaus ir profesionalaus vadovaujančios grandies pareigūnų vaidmens plėtojant dinaminės apsaugos taikymą. • Įdiegti kasdieninio komandinio darbo modelį. Darbo reglamente numatyti informacijos rinkimo, perdavimo ir sprendimų algoritmus. • Plėtoti personalo kompetencijas dinaminės apsaugos taikymo srityje, siekiant užtikrinti vienodą šio darbo metodo supratimą ir taikymo praktiką:

		<ul style="list-style-type: none"> - Parengti dinaminės apsaugos mokymų programas visų grandžių pareigūnams. - Organizuoti reguliarius pareigūnų mokymus, paremtus praktikos refleksija, dinaminės apsaugos tematika. - Organizuoti reguliarius nuteistųjų konfliktinių atvejų aptarimus.
B 1.2.	Tobulinti organizacinės apsaugos priemones.	<ul style="list-style-type: none"> • Nustatyti aiškias kontrolės, režimo palaikymo, neleistino elgesio užkardymo bei specialiųjų priemonių naudojimo procedūras. • Išgryninti saugumo valdymo pareigūnų funkcijas. • Mažinti skaičių darbuotojų, užtikrinančių statinę apsaugą, nukreipiant juos tiesioginiam darbui su nuteistaisiais. • Įrengti modernius stacionarius postus kiekviename kalėjimo segmente.
B 1.3.	Modernizuoti technines bei inžinierines (statines) kalėjimų apsaugos sistemas.	<ul style="list-style-type: none"> • Įdiegti modernias technines draudžiamų daiktų aptikimo priemones praleidimo postuose, priėmimo-paskirstymo postuose, išėjimo iš segmentų vietose ir kitose. • Taikyti įvežamų daiktų ir prekių plombavimą, siekiant minimizuoti narkotinių medžiagų ir kitų draudžiamų daiktų patekimą į kalėjimus. • Plėtoti skraidyklių (dronų) panaudojimą, siekiant apriboti narkotinių ir kitų draudžiamų daiktų patekimą iš išorės. • Skaitmenizuoti laiškus, gaunamus iš išorės, siekiant apriboti draudžiamų medžiagų patekimą į kalėjimus per popierinius laiškus. • Skaitmenizuoti kalėjimuose vykstančius procesus (telefoninių skambučių, pasimatymų, apsipirkimo registravimo apskaitą) integruojant juos su kitomis BVS informacinėmis sistemomis. • Skaitmenizuoti suimtųjų, nuteistųjų judėjimo kontrolę (viena kortelė visom veikoms – apsipirkimui, telefoniniams skambučiams, judėjimui tarp patalpų ir kita). • Užtikrinti darbuotojų saugumą aprūpinant juos aliarmo mygtukais.

B1 STRATEGINĖS KRYPTIES ĮVERČIO RODIKLIAI:

- Komandiniu darbu dirbančio tiesiogiai su nuteistaisiais personalo dalis, proc.
- Kalėjimų skaičius, kuriuose įdiegtas kasdieninio komandinio darbo modelis.
- Darbuotojų dalis, tiesiogiai dirbančių su nuteistaisiais/suimtaisiais, proc.
- Smurto tarp nuteistųjų skaičiaus pokytis, lyginant su praeitais metais, proc.
- Nuteistųjų padarytų drausmės pažeidimų skaičiaus pokytis, lyginant su praeitais metais, proc.
- Savęs žalojimo ir savižudybių atvejų skaičiaus pokytis, lyginant su praeitais metais, proc.
- Nuteistųjų, besijaučiančių saugiai, dalis, proc.
- Darbuotojų besijaučiančių saugiai, dalis, proc.
- Nusikalstamų veikų, padarytų laisvės atėmimo vietose, lygis 100 tūkst. nuteistųjų/suimtųjų.
- Užkardytų draudžiamų daiktų patekimo į kalėjimus atvejų skaičius.

B2. RESOCIALIZACIJA

Laukiamas rezultatas: nuteistųjų pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos suvaldymas ir/ar sumažinimas bausmės atlikimo metu; sėkmingai susitarimu pasibaigusių mediacijų tarp nuteistojo ir nukentėjusiojo skaičiaus padidėjimas; nuteistųjų, padariusių nusikalstamą veiką per vienerius metus po paleidimo iš kalėjimo, dalies sumažėjimas, lyginant su visu paleistų per metus asmenų skaičiumi; asmenų, pakartotinai grįžusių į kalėjimą, dalies sumažėjimas, lyginant su visu per metus pradedančių atlikti laisvės atėmimo bausmę asmenų skaičiumi; resocializacija vykdoma per saugią aplinką ir profesionalų, pagarbų santykį su įkalintu asmeniu, pasitelkiant konkrečiai, tikslinei nuteistųjų grupei parengtą, mokliškai pagrįstą socialinės rehabilitacijos paketą, kurį įgyvendina būtinas bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas turintys specialistai.

Tikslai ir veiklos / priemonės:

Strateginiai tikslai		Veiklos, priemonės
B2.	RESOCIALIZACIJA	
B 2.1.	Sukurti nuteistųjų, suimtųjų diferencijavimo kalėjimuose sistemą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti resocializacijos procesui būtinas sąlygas: <ul style="list-style-type: none"> - Kalėjimų tinklas Lietuvoje formuojamas regioniniu pagrindu, siekiant palengvinti nuteistųjų socialinių ryšių palaikymą. - Kalėjimai universalūs, tačiau to paties objekto dalys yra suskirstytos į izoliuotas (autonomines) suimtųjų ir nuteistųjų skirtingo saugumo ir kontrolės lygio patalpas. - Taikomas įkalinimo vientisumo principas – asmuo nuo suėmimo momento iki patekimo į atvirą režimą juda tame pačiame kalėjime (gali būti taikomos išimtytis), siekiant, kad asmuo nebūtų kilnojamas iš vieno kalėjimo į kitą, personalas turėtų daugiau informacijos, greičiau galėtų keistis ja komandose, kad pradėtas resocializacijos procesas būtų nuoseklus ir tęstinis (mokykla, programa). - Laikantis progresyvaus bausmių atlikimo principo, atsižvelgiant į nuteistųjų kategorijas, jų elgesį ir kitus kriterijus, nuteistieji bausmės atlieka: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uždaro režimo (aukšto saugumo lygio) patalpose, kuriose sustiprintos fizinės, procedūrinės ir dinaminio saugumo priemonės, įskaitant kliūtis, tokias kaip sienos, tvoros, sustiprinti kontrolės postai, taip pat maksimaliai ribojama kalinių sąveika ir judėjimas. ▪ Pusiau uždaro režimo (vidutinio saugumo lygio) patalpose, kuriose telkiamos sustiprintos saugumo priemonės, tačiau tam tikrų kategorijų asmenys jau gali eiti dirbti už kalėjimo ribų, dienos metu neribojamas jų tarpusavio bendravimas (kilus bent mažiausiai grėsmei nuteistasis, suimtasis keliamas į jam ir kitiems asmenims saugią aplinką). ▪ Atviro režimo (žemo saugumo lygio) patalpose, kuriose taikomos minimalios fizinės apsaugos priemonės, formuojami įgūdžiai gyventi laisvėje, remiamasi kalinių savidisciplina. - Nuteistųjų skirstymas ir apgyvendinimas organizuojamas laikantis įstatymu nustatytų kategorijų, grindžiamas žmogaus asmeninių poreikių, situacijos įvertinimu; sprendimus dėl nuteistojo perkėlimo į kitą režimą priima specialistų, tiesiogiai dirbančių su asmeniu, komanda.

		<ul style="list-style-type: none"> - To paties saugumo lygio patalpose nuteistieji skirstomi į smulkesnius vienetus – tipinius ir netipinius (reabilitacijos, krizių, adaptacijos, sustiprintos priežiūros ir valstybės saugomų liudytojų) segmentus, atsižvelgiant į individualias nuteistojo savybes ir poreikius. - Segmente įrengiamos 1-2 vietų gyvenamosios patalpos (iš viso ne daugiau 30 vietų) ir kitos reikalingos patalpos. - Tipiniame segmente dirba nuolatiniai darbuotojai: 2 kontaktiniai pareigūnai, 2 socialiniai darbuotojai ir 1 užimtumo specialistas, bei pagal poreikį į segmentą ateinantys specialistai (vertintojai, priklausomybių konsultantai, psichologai, medikai ir kiti). - Netipiniame segmente dirba darbuotojų komanda, kurios sudėtis formuojama atsižvelgiant į segmento specifiškumą. • Sukurti, įdiegti, išbandyti ir įvertinti universalaus kalėjimo modelį bei komandinio darbo metodą 1-2 kalėjimuose (pilotinis tyrimas) ir tik pasiteisinusius diegti kituose kalėjimuose.
B 2.2.	Padidinti resocializacijos proceso valdymo efektyvumą.	<ul style="list-style-type: none"> • Užtikrinti dinamišką, individualius poreikius atliepiančią laisvės atėmimo bausmės planavimą, orientuotą į kriminalinės rizikos mažinimą ir/ar valdymą: <ul style="list-style-type: none"> - Užtikrinti savalaikę ir visavertę ankstyvąją įkalintų asmenų psichosocialinę diagnostiką. - Parengti vieningą resocializacijos priemonių paketą, atsižvelgiant į darbo ypatumus su skirtingomis nuteistųjų grupėmis. - Vykdyti nuoseklų nuteistųjų daromos pažangos bei atžangos vertinimą. - Intensyvinti ir specializuoti darbą su nusizengimus darančiais asmenimis, kad nuobaudos netaptų kliūtimi dalyvauti resocializacijos, pozityvaus užimtumo ir kitose priemonėse, – įtraukti juos į darbinę ir mokymosi veiklas, skatinti dalyvauti programose ir kita. - Sukurti resocializacijos proceso įgyvendinimo stebėsenos (monitoringo) sistemą. • Sukurti veiksmingą, subalansuotą nuteistųjų skatinimo ir drausminimo sistemą, kuri prisidėtų prie jų motyvacijos didinimo bei sukurtų palankesnes sąlygas resocializacijai: <ul style="list-style-type: none"> - Atlikti išsamią teisės aktų, reglamentuojančių nuteistųjų skatinimą ir drausminimą, analizę, pateikti siūlymus dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo ir įdiegti atliktus pakeitimus. - Išanalizuoti esamą nuteistųjų skatinimo ir drausminimo taikymo praktiką, pateikti pasiūlymus dėl praktikos tobulinimo ir įdiegti atliktus pakeitimus. - Užtikrinti, kad drausminės nuobaudos būtų savalaikės, proporcingos padarytam nusizengimui, taikomos tik kraštutiniais atvejais ir kaip įmanoma trumpesnį laiką. - Už taisyklių ir nustatytų elgesio ribų pažeidimus taikyti elgesio pasekmių metodą. - Išplėtoti nuteistųjų skatinimo priemonių spektrą ir taikymo sąlygas. - Siekti, kad teisės aktuose (šiuo metu tai būtų Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas) būtų aiškiai apibrėžti, kokie nuteistojo padaryti pažeidimai turi būti

		<p>vertinami kaip šiurkštūs, kada nuteistasis laikytinas piktybiškai pažeidusiu režimo reikalavimus, kada nuteistasis laikytinas sistemingai pažeidusiu režimą.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pakeisti laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems nuobaudų ir paskatinimo priemonių skyrimo reglamentavimą, išgryninant pažeidimų lygius, suteikiant platesnes drausminimo priemonių skyrimo diskrecijos teises tiesiogiai su nuteistuoju dirbantiems specialistams (pavyzdžiui, įdiegiama lanksti baudos ir skatinimo taškų per dieną sistema). - Numatyti drausminimo priemonių apskundimo tvarką ir nepriklausomus skundų nagrinėjimo subjektus.
B 2.3.	Padidinti lygtinio paleidimo iš kalėjimų galimybes.	<ul style="list-style-type: none"> • Kalėjimuose sprendimams dėl nuteistųjų lygtinio paleidimo priimti sudaryti centralizuotą Nacionalinę laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų lygtinio paleidimo komisiją. Teismams palikti tik ginčų nagrinėjimą, o procesų ir veiksmų skaidrumą bei visuomenės interesą gintų prokuroras. • Užtikrinti, kad lygtinio paleidimo galybės nebūtų diferencijuojamos pagal nusikaltimo sunkumą, nes toks modelis iškreipia bausmių skyrimo ir jų vykdymo balansą, nemotyvuoja nuteistojo keistis. • Nuolat skelbti informaciją viešumoje apie lygtinio paleidimo prasmę, naudą, poveikį ir praktiką. • Į lygtinio paleidimo instituto taikymą įtraukti nukentėjusiuosius, nusikaltimų aukas vienijančias bei kitas nevyriausybinės organizacijas. • Užtikrinti nuteistųjų paleidimo į laisvę proceso nuoseklumą bei teikiamų paslaugų grandinės tęstinumą: <ul style="list-style-type: none"> - Nuteistieji gyvenimui laisvėje turi būti rengiami nuo pirmosios patekimo į kalėjimą dienos. - Įtraukti visus sėkmingam resocializacijos procesui svarbius socialinius partnerius. - Plėtoti socialinių paslaugų, sveikatos bei švietimo paslaugų ir bausmių vykdymo sistemos bendradarbiavimą, siekiant sėkmingos nuteistųjų resocializacijos ir integracijos į visuomenę. - Nuosekliai įgyvendinti ir toliau plėtoti Socialinės apsaugos ir darbo bei Teisingumo ministerijos parengtą nuteistųjų integracijos-palydėjimo modelį, patvirtintą 2020 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. A1-939/1R-324 „Dėl pataisos įstaigų paleidžiamų (paleistų) asmenų socialinės integracijos tvarkos aprašo patvirtinimo“.
B.2.4.	Išplėsti socialinių ryšių palaikymo, išlaikymo, atkūrimo ir naujų formų užmezgimo galimybes.	<ul style="list-style-type: none"> • Didinti pasimatymų (trumpalaikių, ilgalaikių) ir skambučių su artimaisiais dažnumą ir gerinti jų sąlygas: <ul style="list-style-type: none"> - Parengti teisės aktų pakeitimus, numatant platesnes nuteistųjų trumpalaikių išvykų taikymo sąlygas (peržiūrėti kriterijus, į kuriuos turėtų būti atsižvelgiama sprendžiant klausimus dėl nuteistojo trumpalaikių išvykų suteikimo, prioritetą skiriant nuteistojo elgesiui bausmės atlikimo metu). - Sudaryti galimybes visiems nuteistiesiems matytis su artimaisiais ne mažiau nei 1 valandą per savaitę, kaip tą rekomenduoja CPT.

		<ul style="list-style-type: none"> - Įtvirtinti nuostatą, kad pasimatymai, skambinimai telefonu – normali socializacija, socialinis ryšys su šeima, o ne tik paskatinimo priemonė. - Išplėsti skambučių (ypač vaizdo) su artimaisiais galimybes pasitelkus šiuolaikines technologijas. Užtikrinti, kad nuteistasis pirmą kontaktą su artimaisiais galėtų užmegzti nemokamai. - Teikti skambinimo paslaugas pagal laisvėje esančias rinkos kainas, laisvėje, skambučių trukmė ribojama dienotvarke ir infrastruktūra. - Įrengti pakankamą skaičių patalpų ir priemonių, skirtų vaizdo skambučiams ir pasimatymams su artimaisiais. - Užtikrinti, kad patalpos ne tik atitiktų saugumo reikalavimus, bet ir užtikrintų juos lankančių artimųjų (ypač vaikų) psichologinę gerovę. - Sudaryti daugiau galimybių bendrauti su artimaisiais konfidencialiai. - Sudaryti sąlygas nuteistiesiems, turintiems teisę į trumpalaikės išvykas, susitikti su artimaisiais trumpalaikių pasimatymų metu ir už kalėjimo ribų (pvz., pasivaikštant parke ir pan.) – numatyti naują pasimatymų rūšį. • Užtikrinti palydėjimo modelio plėtrą ir nuoseklų jo įgyvendinimą: <ul style="list-style-type: none"> - Kalėjimų tarnyboje įdarbinti palydėjimo modelio įgyvendinimo koordinavimo grupę (koordinatorius) darbu su savivaldybėmis, siekiant paslaugų tęstinumo ir plėtros. - Siekti įvairių laisvėje veikiančių organizacijų ir tarnybų maksimalaus įtraukimo į resocializacijos proceso, užimtumą ir kitas veiklas tam, kad būtų užtikrintas paslaugų tęstinumas už kalėjimo ribų. • Išplėsti pasimatymų su šeima galimybes: <ul style="list-style-type: none"> - Parengti šeimos ir nuteistojo bendravimą (santykių atkūrimą) skatinančias programas. - Praplėsti darbuotojų funkcijas, numatant įpareigojimą skatinti kontaktų su nuteistojo artimaisiais užmezgimą ir palaikymą (gavus abiejų pusių sutikimą). - Skatinti nepilnamečio nuteistojo šeimos narių įsitraukimą į jo resocializacijos planavimo ir vykdymo procesą. - Įtvirtinti BVK nuteistųjų ilgalaikius pasimatymus su savo vaikais bei apibrėžti jų taikymo sąlygas. Numatyti, kad nepilnamečiai vaikai į ilgalaikį pasimatymą su kaliniu vienu iš tėvų galėtų atvykti lydint ne tik nuteisto asmens sutuoktiniui ar partneriui, bet ir kitam juos globojančiam asmeniui. - Inicijuoti socialinių ryšių atkūrimo projektus skirtus padėti rasti, atkurti nuteistojo ryšius su laisvėje esančiais artimaisiais ir draugais. Siekti, kad po bausmės atlikimo nuteistasis turėtų bent vieną jam patikimą asmenį, kuris padėtų jam išėjus į laisvę. • Plėtoti mediacijos taikymą: <ul style="list-style-type: none"> - Skatinti nuteistųjų ir nusikaltimų aukų mediaciją; siekti, kad nuteistieji suprastų padarytų nusikaltimų žalą, poveikį aukai, atsiprašytų, sukurtų/atkurtų santykius su auka,
--	--	---

		<p>pasirašytų susitarimą dėl žalos atlyginimo bei ją atlygintų nustatytais dydžiais ir terminais.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taikyti mediaciją nagrinėjant nuteistųjų/suimtųjų skundus, sprendžiant nuteistųjų tarpusavio konfliktus bei kitus kalėjimų vidiniame gyvenime kylančius konfliktus. - Kuo aktyviau įtraukti nuteistuosius į bendruomeninio gyvenimo veiklas – talkas, visuomenei naudingus darbus ir renginius.
B.2.5.	Stiprinti nuteistųjų poreikį ir galimybes rūpintis artimaisiais.	<ul style="list-style-type: none"> • Įdiegti tėvystės įgūdžių lavinimo programą (pvz., <i>Parengting Inside Out</i>, 60 – 90 val. trukmės, priklausomai nuo bausmės) bei parengti atitinkamus darbuotojus, vykdyti jų tęstinę profesinę priežiūrą. • Skatinti nuteistųjų tėvų aktyvesnę įsitraukimą į vaikų auginimo ir auklėjimo procesus. • Teisės aktuose numatyti tikslines trumpalaikes išvykas, susijusias su šeimos nariams (ypač vaikams) svarbiais įvykiais (rugsėjo 1-ąją (ypač pirmokams), išleistuvėmis iš švietimo įstaigų ir pan.). • Organizuoti bendrą nuteistųjų ir šeimos narių pozityvų užimtumą (pvz. tai galėtų būti Eko dirbtuvės šeštadieniais ar kita kūrybinė ir ne tik veikla, bendrinanti šeimos narius. Veiklose galėtų dalyvauti ir specialistai, kurie padėtų spręsti kylančius iššūkius veiklų metu). • Bendradarbiauti su savivaldybių socialiniais darbuotojais informuojant apie likusius šeimos narius, kurie susiduria su problemomis (pvz. finansinių nepriteklių, psichologinėmis problemomis ir kitomis).
B2.6.	Užtikrinti moterų, nepilnamečių, užsieniečių, neįgaliųjų ir kitų specialiųjų poreikių turinčių nuteistųjų/suimtųjų būtinausių specifinių poreikių tenkinimą.	<ul style="list-style-type: none"> • Siekti, kad būtų sukurta bausmių vykdymo nepilnamečiams specifinė teisinė bazė – BVK atskirame skyriuje reglamentuoti nepilnamečių grupės specifiškumą, darbuotojų paruošimą, jiems keliamus reikalavimus ir kita. • Plėtoti vaikų, augančių su laisvės atėmimo bausmės atliekančiomis mamomis, interesus atitinkančią psichosocialinę aplinką. • Užtikrinti, kad nepilnamečiai ir jaunuoliai viename kalėjime būtų laikomi iki 21 metų amžiaus (jeigu nepilnametis kali pirmą kartą, bausmę iki 24 metų amžiaus galėtų atlikti nepilnamečiams skirtame kalėjime (jos segmente)). • Užtikrinti, kad įgyvendinant resocializacijos priemones, vertinant leidžiamų turėti daiktų sąrašą, sprendžiant apgyvendinimo, maitinimo, užimtumo, ryšių palaikymo su laisvėje esančiais asmenimis ir kitas problemas būtų atsižvelgiama į specialius moterų, nepilnamečių, užsieniečių, neįgaliųjų ir kitų specialiųjų poreikių turinčių nuteistųjų/suimtųjų specifinius poreikius. • Užtikrinti nuteistiems/suimtiems užsieniečiams informacijos jiems suprantama kalba perdavimą, reguliarių ryšių su šeimos nariais, giminėmis, draugais ir savanoriais palaikymą. • Sudaryti galimybes nuteistiems/suimtiems užsieniečiams kiek įmanoma dažniau dalyvauti elgesio pataisos, užimtumo, mokymosi ir kitose programose jiems suprantama kalba.

B2.7.	Skatinti kalėjimuose sielovadinę veiklą.	<ul style="list-style-type: none"> • Atnaujinti Lietuvos Vyskupų Konferencijos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2003 m. balandžio 23 d. pasirašytą susitarimą dėl Katalikų Bažnyčios sielovados kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose. • Įtraukti kapeliono ir kapeliono asistento pareigybes į Bausmių vykdymo sistemos pareigybių sąrašą. • Įdarbinti kalėjimuose kapelionus ir (ar) jų padėjėjus, numatant kompensacijas patirtų kaštų, susijusių su kapeliono, kapeliono asistento ir savanorių atvykimu bei priemonių, reikalingų veikloms, įsigijimu. • Peržiūrėti kalėjimuose esančias koplyčių patalpas ir užtikrinti, kad jos būtų prieinamos ir tinkamos naudojimui. • Numatyti patalpas sielovados susitikimams. • Sudaryti būtinausias sąlygas kitų religijų (ne tik katalikų) sielovadai.
B2.8.	Užtikrinti, kad nevyriausybių organizacijų ir savanorių darbas taptų svarbia kalinių socialinės integracijos proceso dalimi.	<ul style="list-style-type: none"> • Savanoriškos veiklos koordinavimui Kalėjimų tarnyboje ir kiekviename jos teritoriniame padalinyje paskirti atsakingą darbuotoją (koordinatorių), kuris palaikytų ryšius su savanoriaujančiais asmenimis ir organizacijomis, rūpintųsi savanorių pritraukimu bei savanorystės teritoriniuose padaliniuose idėjos sklaida. • Šviesti kalėjimų darbuotojus apie savanoriškos veiklos prasmę ir privalumus. Įtraukti į kalėjimų darbuotojų mokymų ir kvalifikacijos kėlimo programas temas apie savanoriškos veiklos organizavimą. • Savanoriškos veiklos organizavimo rezultatus įtraukti į kalėjimų veiklos vertinimo kriterijus. • Sukurti aiškią savanorių atrankos, mokymų ir motyvacijos sistemą. • Tarp savanorių ir kalėjimo užtikrinti abipusį grįžtamąjį ryšį veiklos aptarimo būdu. • Sudaryti sąlygas, kad nevyriausybinės organizacijos, siūlančios ir sutarčių pagrindu teikiančios perkamas paslaugas, kurių trūksta kalėjimams, taptų lygiaverčiu kalinimo sistemos partneriu. • Netapatinti savanoriškos veiklos su profesionaliu nevyriausybių organizacijų darbu.

B2 STRATEGINĖS KRYPTIES ĮVĖRČIO RODIKLIAI:

- Atliktas pilotinis tyrimas dėl universalios kalėjimo modelio ir komandinio darbo metodo, metai.
- Nuteistųjų, padariusių nusikalstamą veiką per vienerius metus po paleidimo iš kalėjimo, dalis, proc.
- Asmenų, pakartotinai grįžusių į kalėjimą per kalendorinius metus, dalis, proc.
- Nuteistųjų, suvaldžiusių ir/ar sumažinusių nusikalstamo elgesio riziką per bausmės atlikimo laikotarpį, dalis, proc.
- Paleidžiamų iš laisvės atėmimo vietų asmenų, sėkmingai sudariusių susitarimą tarp nuteistojo ir nukentėjusiojo dėl žalos atlyginimo (mediacija), dalis, proc.
- Palydėjimo pagalbą gavusių paleistų į laisvę asmenų dalis, proc.
- Nuteistųjų, bausmę atliekančių atviro režimo patalpose, dalis, proc.
- Sukurtų universalių kalėjimų skaičius.
- Parengtas nuteistųjų diferencijavimo standartas, metai.
- Lygtinai paleistų nuteistųjų dalis, proc.

- Aprobuotų naujų tikslinių programų, skirtų tėvystės įgūdžių ir bendravimo su partneriu formavimui ir ugdymui, skaičius. (vėlesniame tarpsnyje – nuteistųjų, dalyvavusių šiose programose skaičius)
- Sukurta bausmių vykdymo nepilnamečiams specifinė teisinė bazė, metai
- Į bausmių vykdymo sistemos etatų sąrašą įtraukti sielovados darbuotojai, metai.
- Nevyriausybinėms organizacijoms, siūlančioms ir sutarčių pagrindu teikiančioms perkamas paslaugas, kurių trūksta kalėjimams, bei savanoriams numatomų (viešieji pirkimai) Kalėjimų tarnyboje bendrųjų asignavimų dalis, proc.

B3. ĮDARBINIMAS, BENDRASIS LAVINIMAS IR PROFESINIS MOKYMAS

Laukiamas rezultatas: sukurta nuteistiesiems patraukli, darbo rinkoje paklausą turinti mokymo ir profesinio ugdymo sistema; nuteistųjų darbas orientuotas į nuteistojo kompetencijų formavimą, galimybę užsidirbti, atlyginti žalą, pragyvenimo šaltinio ateityje perspektyvą; darbo sąlygos atitinka visus saugumo reikalavimus.

Tikslai ir veiklos / priemonės:

Strateginiai tikslai		Veiklos, priemonės
B3.	ĮDARBINIMAS, BENDRASIS LAVINIMAS IR PROFESINIS MOKYMAS	
B3.1.	Išplėtoti įsidarbinimo galimybes kalėjimuose ir už jų ribų.	<ul style="list-style-type: none"> • Kalėjimų tarnyboje įsteigti atskirą struktūrinį padalinį, kuris rūpintųsi organizaciniais nuteistųjų įdarbinimo ir profesinio mokymo klausimais. • BVS vidaus reikmėms reikalingas paslaugas (patalynės siuvimas, baldų gamyba, daržovių auginimas, maisto gamyba, remonto darbai ir kt.) organizuoti pačiame kalėjime įdarbinant nuteistuosius. Gamybos prioritetas bus teikiamas vidaus poreikiams, o produkcijos perteklius parduodamas. • Sukurti socialinius verslus (pavyzdžiui, gėlių auginimas, žemės ūkio veiklos, inkilų, sodo reikmenų, patalynės, trikotazo gaminių gamyba ir kita). • Skatinti savarankišką nuteistųjų įsidarbinimo galimybių paiešką.
B3.2.	Sudaryti verslui patrauklesnes sąlygas kurti darbo vietas kalėjimuose.	<ul style="list-style-type: none"> • Darbdaviams, organizuojantiems nuteistųjų įdarbinimą kalėjimų viduje, taikyti įvairias lengvatas, susijusias su darbo užmokesčio ar jo dalies, darbo vietos steigimo išlaidų kompensavimu. • Atnaujinti esamą infrastruktūrą bei palengvinti įvežamų žaliavų ir išvežamos pagamintos produkcijos logistiką, sutrumpinant patikros laiką (taikant technines patikros priemones). • Kalėjimų išorės teritorijoje pastatyti sandėlius žaliavoms ir pagamintai produkcijai (įrengti gamybines dirbtuves), siekiant palengvinti įvežamų žaliavų ir pagamintos produkcijos logistiką.
B3.3.	Sukurti teisingą ir motyvuojančią darbo apmokėjimo sistemą.	<ul style="list-style-type: none"> • Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kad nuteistųjų darbas būtų įskaitytas į valstybinio socialinio draudimo stažą. • Sudaryti galimybę gauti darbo užmokestį ne mažesnę, nei nustatytas minimalus darbo užmokestis, numatant išskaitas į nuteistųjų paramos fondą ir į nuteistojo neliečiamąją sąskaitą. • Užtikrinti, kad nuteistieji dalį uždirbtų pinigų skirtų savo paties išlaikymui (komunalinių mokesčių mokėjimui ir kt.), taip ugdant jų atsakomybę.

		<ul style="list-style-type: none"> • Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kad nuteistojo ar suimtojo viena 8 valandų darbo diena būtų prilyginta 1,5 paros laisvės atėmimo bausmei.
B3.4.	Susieti profesinį mokymą su darbdavių pataisos namuose kuriamomis darbo vietomis ir su darbo rinkoje paklausiomis profesijomis.	<ul style="list-style-type: none"> • Kasmet rengti ir peržiūrėti sąrašus darbo rinkoje paklausiausių profesijų ir jas siūlyti nuteistiesiems. • Sudaryti sąlygas organizuoti kuo įvairesnį profesinį mokymą, orientuotą į darbo rinkos poreikius. • Sukurti patrauklias sąlygas integruoti profesinį mokymą į bendrą nuteistųjų ir suimtųjų įdarbinimo sistemą. • Inicijuoti sutarčių sudarymą tarp profesinės mokyklos, nuteistojo ir darbdavio, pagal kurias mokslus pabaigęs nuteistasis gali būti įdarbinamas. Nuteisėtiesiems sudaryti galimybę praktiką atlikti būsimoje darbo vietoje.
B3.5.	Padidinti bendrojo ir profesinio mokymo kokybę.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizuoti profesinio ugdymo mokytojams mokymus apie darbo su nuteistaisiais specifiką. • Užtikrinti, kad bendrojo ir profesinio mokymo programos atitiktų bendrą šalies švietimo sistemą. • Įtraukti nuteistuosius į mokymo proceso organizavimą. Pasiūlyti motyvuotiems ir baigusiems mokymo programas nuteistiesiems tapti mentorais ir padėti kitiems nuteistiesiems mokytis dirbti savarankiškai (praktikos ar darbo vietose). • Sudaryti galimybę mokytis valstybės nekompensuojamuose mokymuose ir nustatyti aiškius įmokų už mokslą kompensavimo kriterijus.
B3.6.	Sukurti sąlygas nuteistiesiems nuolat tobulėti, sudaryti realias sąlygas įgyti aukštesnįjį ar aukštąjį išsilavinimą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sudaryti nuotolinio mokymosi galimybes. • Sudaryti galimybes gerai besimokantiems nuteistiesiems mokėti išmokas (stipendijas).
B3.7.	Sukurti programinio užimtumo sistemą, apimančią elgesio keitimo, tikslines ir kitas programas, orientuotas į edukaciją ir bendrųjų įgūdžių ugdymą.	<ul style="list-style-type: none"> • Užtikrinti tikslinį, susietą su kriminalinės rizikos vertinimo rezultatais, nuteistųjų dalyvavimą elgesio korekcinėse programose. • Sudaryti galimybes nuteistiesiems dalyvauti įvairaus pobūdžio programose, lavinančiose jų bendravimo, konfliktų sprendimo, emocijų identifikavimo ir valdymo bei kitus įgūdžius. • Užtikrinti prasmingą nuteistųjų ir visuomenės interesus atitinkančią veiklą.
B3.8.	Sukurti sistemą, skatinančią nuteistuosius užsiimti pozityviomis, prasmingomis laisvalaikio veiklomis, siekiant išmokyti ir pamėgti naujų laisvalaikio praleidimo būdų, kurie galėtų tapti norma išėjus į laisvę.	<ul style="list-style-type: none"> • Orientuoti turiningo laisvalaikio veiklas į santykių su artimaisiais gerinimą, sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo bei asmeninių savybių lavinimą. • Skirti reikiamas priemones užimtumui įgyvendinti. • Organizuoti užimtumo veiklas atsižvelgiant į individualius asmens poreikius ir sudarytą individualų dienos užimtumo planą. • Sudaryti sąlygas savanoriams aktyviai įsitraukti į laisvalaikio užimtumo organizavimą. • Skatinti nuteistųjų rodomas iniciatyvas, organizuojant laisvalaikio veiklas.

B3.9.	Sukurti nuteistiesiems darbo terapijos galimybes.	<ul style="list-style-type: none"> • Įtraukti į darbo terapiją nuteistuosius, kurie dėl savo fizinių ir psichinių ypatumų negali užsiimti įprastine darbine veikla.
B3.10.	Užtikrinti nuteistiesiems galimybę sekti pasaulyje vykstančias aktualijas.	<ul style="list-style-type: none"> • Netaikyti kaip išvestinės baudimo priemonės prieinamumo ribojimo prie viešojo informavimo priemonių. • Skatinti aktyvesnę bendravimą su laisvėje veikiančių organizacijų atstovais. • Užtikrinti nuteistųjų galimybę konfidencialiai bendrauti su jų gyvenimo sąlygomis besidominčių organizacijų atstovais bei kitais oficialiais asmenimis.

B3 STRATEGINĖS KRYPTIES ĮVERČIO RODIKLIAI:

- Nuteistųjų, turinčių galimybę darbo dienomis dirbti ne mažiau kaip 4 val. per dieną, dalis lyginant su gebančių dirbti nuteistųjų skaičiumi, proc.
- Gebančių dirbti ir dirbančių ne mažiau kaip 4 val. per darbo dieną nuteistųjų dalis, proc.
- Nuteistųjų užimtų tikslinga, asmens ir visuomenės interesus atitinkančia, prasminga veikla, dalis, proc.
- Nuteistųjų, mokančių įsiskolinimus, žalas ir alimentus, dalis, proc.
- Save išlaikančio kalėjimo standarto įdiegimas, metai.
- Nuteistųjų, besimokančių aukštesnėse ar aukštosiose mokyklose, dalis, proc.
- Nuteistųjų, kurie dėl savo fizinių ir psichinių ypatumų negali užsiimti įprastine darbine veikla, įtrauktų į darbo terapiją, dalis, proc.

B 4. ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

Laukiamas rezultatas: kiekvienam suimtajam ir nuteistajam teikiamos kokybiškos, prieinamos ir savalaikės asmens sveikatos priežiūros paslaugos, lygiavertės laisvėje esančioms paslaugoms; užtikrintas visavertis fiziologinius poreikius ir sveikatos būklę atitinkantis maitinimas.

Tikslai ir veiklos / priemonės:

Strateginiai tikslai		Veiklos, priemonės
B 4.	ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	
B 4.1.	Užtikrinti pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas suimtiesiems ir nuteistiesiems kalėjimuose (sveikatos priežiūros padalinuose (toliau – SPP)).	<ul style="list-style-type: none"> • Organizuoti visuose SPP teikiamos pirminės ambulatorinės (šeimos medicinos) asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą (šeimos gydytojas, gydytojas odontologas ir gydytojas psichiatras). • SPP nesant galimybės teikti šeimos medicinos paslaugų (šeimos gydytojo, odontologijos ar psichiatrijos), šias paslaugas suteiktų kitų (VšĮ ir (ar) privačių) asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – kitos ASPĮ) specialistai. • Įvertinti poreikį ir, jam esant, asmens sveikatos priežiūros paslaugas SPP teikti 24 val. per parą, 7 d. per savaitę (nakties metu ir savaitgaliais – bendrosios praktikos slaugytoja (-as)). • Įvertinti poreikį, ir, jam esant, SPP paslaugas galėtų teikti ir kiti gydytojai specialistai (pvz., infekcinių ligų gydytojas ir (ar) kt.). • Sudarytos galimybės nuteistajam (suimtajam) už savo lėšas gauti ir mokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas SPP ir (ar) kitose ASPĮ.

		<ul style="list-style-type: none"> • Visuose SPP įdiegta prieinama ir aiški registravimosi pas gydytoją sistema (IT sprendimai). • Kiekvienas SPP aprūpintas medicinine įranga, atitinkančia Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymais nustatytus reikalavimus (rentgeno aparatas, pilnai įrengtas odontologinis kabinetas ir šeimos gydytojo kabinetas, laboratorija (greitiems rutiniams kraujo ir šlapimo tyrimams), taip pat papildomai kardiomonitorius, defibriliatorius, elektrokardiografas, profesionalus pirmos pagalbos rinkinys ir (ar) kita). • SPP įrengtos stebėjimo patalpos (ūmių susirgimų atvejais, pooperacinės būklės sekimui, sunkesnių sveikatos sutrikimų priežiūrai ir (ar) slaugai (globai ir kt. atvejais)). • SPP vykdomos prevencinės sveikatos programos, kompensuojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšomis. • Užtikrintas infekcinių ligų (ŽIV, virusinių hepatitų, tuberkuliozės) gydymas – savalaikė, ankstyva diagnostika, informacinis ir motyvacinis darbas su pacientu, veiksmingas gydymas ir pagalba dėl gydymo tęstinumo laisvėje (palydėjimas). • Visų SPP Išplėstinių paslaugų kabinetuose teikiamos kompleksinės priklausomybės ligų gydymo paslaugos (metadono programa), atitinkančios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymais nustatytus reikalavimus (įranga ir specialistų komanda). Išplėstinių paslaugų kabinetuose taip pat teikiamos ir kitos paslaugos: motyvacinis darbas su ŽIV sergančiais ir nesigydančiais pacientais; ŽIV gydymo sekimas ir koordinavimas; informacinis darbas dėl Naloxono rinkinių išdavimo, prezervatyvų dalinimas ir kt. • Visuose SPP įdiegiamos telemedicinos techninės priemonės ir paslaugos. • Visuose SPP įdiegiama inovatyvi, vieninga informacinė medicininių duomenų sistema. • Atliekama reguliari pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugų analizė ir vertinimas.
B 4.2.	Užtikrinti specializuotos asmens sveikatos priežiūros paslaugas (toliau – SASPP).	<ul style="list-style-type: none"> • Lietuvos kalėjimų tarnyba teikia SASPP (tuberkuliozė, psichiatrija, slauga ir palaikomasis gydymas). • SASPP, kurios neteikiamos kalėjimuose, užtikrinamos pacientus konvojuojant į kitas ASIĮ. • Sudarytos galimybės nuteistajam (suimtajam) už savo lėšas gauti ir mokamas specializuotas asmens sveikatos priežiūros paslaugas kitose ASIĮ. • Palaipsninis visų SASPP integravimas į Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą. • Detoksikacijos paslaugos plėtojimas. • Atliekama reguliari SASPP analizė ir vertinimas.

B 4.3.	Užtikrintas asmens sveikatos priežiūros specialistų pareigybių užpildymas kiekviename SPP ir visų SASPP teikimui.	<ul style="list-style-type: none"> • Užtikrinti darbuotojams lanksčias ir patrauklias darbo sąlygas. • Užtikrinti, kad darbuotojų darbo užmokestis būtų konkurencingas ir motyvuojantis. • Esant poreikiui, priimti alternatyvius sprendimus, siekiant užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą (pvz., mobilios komandos suformavimas ir (ar) kiti sprendimai).
B4.4.	Užtikrinti prieinamas ir kokybiškas priklausomybių ligų prevencijos ir gydymo paslaugas bei žalos mažinimo priemones.	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti priklausomybių turintiems asmenims (psichoaktyviųjų medžiagų ir azartinių lošimų) skirtų paslaugų organizavimo ir teikimo modelį, analogišką teikiamoms paslaugoms laisvėje. • Užtikrinti pareigūnams priemonių, technologijų ir metodikų, skirtų nustatyti, ar nuteistasis (suimtasis) vartojo (vartoja) psichoaktyviasias medžiagas, prieinamumą. • Įtvirtinti savanorišką gydymąsi nuo priklausomybės psichoaktyviosioms medžiagoms, kaip alternatyvą galimoms sankcijoms. • Išplėtoti ambulatorinių ir stacionarinių narkotinės ir alkoholinės abstinencijos (detoksikacijos) gydymo paslaugų prieinamumą. • Kiekviename kalėjime įsteigti priklausomybių reabilitacijos centrą priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų asmenims – 20 vietų. • Priklausomybių reabilitacijos centro specialistų komandą sudaro: priklausomybių konsultantai – 2, klinikinis psichologas – 1, socialiniai darbuotojai – 4, kontaktiniai pareigūnai – 2, užimtumo specialistai – 1 ir kiti specialistai (esant poreikiui). • Užtikrinti psichosocialinių paslaugų (atkryčio prevencijai) tęstinumą priklausomybių reabilitacijos centre programoms baigusiems asmenims. • Motyvuotus nuteistuosius, baigusius psichosocialinę programą priklausomybių reabilitacijos centruose, parengti darbui su priklausomais asmenimis, siekiant kitus nuteistuosius motyvuoti įsitraukti į gydymo sistemą. • Stiprinti kalėjimų personalo kompetencijas atpažinti priklausomybių problemų turinčius asmenis, motyvuoti bei informuoti juos apie galimą pagalbą. • Priklausomybės konsultantus integruoti į bendrą priklausomybės ligų paslaugų organizavimo modelį, siekiant kuo daugiau nuteistųjų motyvuoti gydytis. • Skatinti nuteistuosius (suimtuosius) ir kalėjimų personalą mesti rūkyti (atsisakyti priklausomybės nikotinui), sukurti tam sąlygas ir pagalbos priemones. • Užtikrinti žemo slenksčio paslaugų prieinamumą ir pakaitinio gydymo paslaugų kokybę bei aprėptį. • Tęsti mirčių nuo opioidų perdozavimo prevencijos priemonę – Naloksono rinkinių išdavimą. • Vykdėti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, priklausomybės ligų paplitimo bei teikiamų paslaugų priklausomybės ligomis sergantiems asmenims stebėseną, analizę ir vertinimą. • Narkotinių medžiagų patekimo į kalėjimus užkardymui pasitelkti kompleksines, modernias technines, organizacines ir apsaugos priemones (narkotikų aptikimo techninės priemonės, kinologų pagalba, vaizdo ir garso stebėjimo išmanios sistemos su dirbtiniu

		intelektu, siekiama, kad susirašinėjimas su artimaisiais ir kitais žmonėmis, vyktų elektroninėmis priemonėmis ir kita).
B4.5.	Užtikrinti visavertį ir kiekvieno nuteistojo, suimtojo fiziologinius poreikius, sveikatos būklę, religinius ir kultūrinius asmens įsitikinimus atitinkantį maitinimą.	<ul style="list-style-type: none"> • Periodiškai peržiūrėti ir, esant reikalui, koreguoti išlaidų maitinimui normas kalėjimuose laikomiems asmenims (vadovaujantis Lietuvos statistikos departamento skelbiama statistinių rodiklių duomenų bazės informacija, vidutinių maisto ir nealkoholinių gėrimų vartotojų kainų indeksais ir kt.). • Leisti nuteistajam (suimtajam) apsispręsti dėl pirkinų krepšelio sudėties, tačiau nustatyti fiksuotą apsipirkimui skirtų lėšų sumą. • Sudaryti sąlygas nuteistiesiems (suimtiesiems) pasirinkti alternatyvias maisto rūšis ir maitinimosi dienotvarkę, režimą pagal esamą sveikatos būklę, religinius ir (ar) kultūrinius įsitikinimus. • Sukurti prekių įsigijimo modelį, leidžiantį įsigyti prekes, įskaitant gėrimus ir maistą, ne didesnėmis nei vidutinės kainos laisvėje. • Sukurti nuteistųjų (suimtųjų) ir darbuotojų maitinimo modelį (pvz., dalis maisto gaminama viename iš kalėjimų ir užšaldytas ar vakuumuotas maistas tiekiamas į visus kitus kalėjimus, o kalėjimų virtuvėse maistas tik pašildomas). • Sukurti maisto kokybės kontrolės sistemą. • Atsisakyti didelių valgyklų (nuteistieji (suimtieji) maitinasi mažuose segmentuose arba gyvenamojo tipo patalpose). • Kalėjimų netipiniuose sektoriuose numatyti ir užtikrinti lanksčią maitinimo organizavimo sistemą (pvz., priklausomybių reabilitacijos centruose leisti nuteistiesiems maistą gamintis patiems). • Užtikrinti, kad maisto davinio kiekis ir maisto kokybė atitiktų fiziologines mitybos normas. • Atsisakyti apribojimų įgyti maistą dėl nuteistojo, suimtojo elgesio.

B.4 STRATEGINĖS KRYPTIES ĮVĖRČIO RODIKLIAI:

- Sukurta ir įdiegta vieninga elektroninė registracijos pas asmens sveikatos priežiūros specialistus sistema, metai.
- Kalėjimų, kuriuose įdiegtos ir naudojamos telemedicinos priemonės ir paslaugos, skaičius.
- Mokių suimtųjų (nuteistųjų), pasinaudojusių mokamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis SPP ir (ar) kitose ASPĮ, aprėptis, proc.
- BVS mastu visuose SPP įdiegta inovatyvi, vieninga informacinė medicininių duomenų sistema, metai.
- SASPP integravimas į Lietuvos nacionalinę sveikatos sistemą, metai.
- Sveikatos apsaugos ministerijos prevencinių programų vykdymo aprėptis, proc.
- Suimtųjų ir nuteistųjų, gydomų dėl ŽIV, aprėptis, proc.
- Nuteistųjų ir suimtųjų, iširtų dėl plaučių TB, dalis, proc.
- Nuteistųjų ir suimtųjų, kuriems bakteriologiškai patvirtinti nauji plaučių TB atvejai, išgydymo dalis, proc.
- Virusinių hepatitų gydymo aprėptis, proc.
- Norinčių pagalbą ir gydymą gauti priklausomybių turinčių įkalintų asmenų, kurie gavo pagalbą ar gydymą, dalis, proc.
- Įtvirtintas savanoriškas gydymasis nuo priklausomybės psichoaktyviosioms medžiagoms, kaip alternatyva galimoms sankcijoms, metai.
- Kiekviename kalėjime įsteigti priklausomybių reabilitacijos centrai, metai.

- Priklausomybių reabilitacijos centre programas baigusiems asmenims psichosocialinių paslaugų (atkryčio prevencijai) tęstinumo postreabilitacijos centruose aprėptis, proc.
- Suteiktų detoksikacijos paslaugų aprėptis, proc.
- Opioidinės priklausomybės gydymo metadonu aprėptis (asmenims, kurie yra motyvuoti gydytis ir atitinka medicinines indikacijas), proc.
- Parengtas priklausomybių turintiems asmenims skirtų paslaugų organizavimo ir teikimo modelis, analogiškas teikiamoms paslaugoms laisvėje, metai.
- Asmenims, turintiems opioidų perdozavimo riziką, opioidų perdozavimo prevencijos priemonės Naloksono rinkinių išdavimo aprėptis, proc.
- Sukurtas nuteistųjų (suimtųjų) maitinimo organizavimo standartas, metai.
- Sukurta ir įdiegta maisto kokybės kontrolės sistema, metai.

C STRATEGINĖ KRYPTIS – BAUSMIŲ VYKDYMO SISTEMOS INFRASKTRUKTŪROS (TURTO) PLĖTOJIMAS IR VALDYMAS

Laukiamas rezultatas. Sukurtos tarptautinius standartus atitinkančios ir orios darbuotojų darbo bei nuteistųjų gyvenimo sąlygos, mažinančios nuteistųjų subkultūros galimybes, įtampą bei didinančios resocializacijos galimybes. Pagerėjusi nuteistųjų fizinė ir psichinė sveikata. Padidėjęs nuteistųjų ir darbuotojų saugumas.

Tikslai ir veiklos / priemonės:

	Strateginiai tikslai	Veiklos, priemonės
C1.	ARCHITEKTŪRA	
C1.1.	Sukurti 5 universalių (uždaro, pusiau uždaro ir atviro režimo) kalėjimų tinklą atsisakant didelių kalėjimų modelio.	<ul style="list-style-type: none"> • Suformuoti 5 kalėjimų tinklą regioniniu pagrindu, išdėstant laisvės atėmimo vietas pagal suimtųjų ir nuteistųjų gyvenamąją vietą, teisėsaugos institucijų ir teismų teritorinį išsidėstymą kiekviename apygardoje, siekiant palengvinti nuteistųjų socialinių ryšių palaikymą, lengvesnę resocializacijos proceso tęstinumą, sumažinti logistikos ir konvojavimo kaštus ir kita. • Sukurti tipinį-klasterinį kalėjimo modelį (uždaro tipo klasteris, pusiau uždaro tipo klasteris ir atviro tipo klasteris), • Klasteriuose nuteistieji/suimtieji apgyvendinami tipiniuose ir netipiniuose segmentuose (viename segmente ne daugiau 30 asmenų). • Pastatyti ne mažiau kaip 2 naujus klasterinio modelio kalėjimus, esamus Kalėjimų tarnybos teritorinius padalinius rekonstruoti į tipinius-klasterinius universalius kalėjimus. • Pereiti prie standarto, kad viename kalėjime turėtų būti apie 400 vietų uždare ir pusiau uždare režime bei apie 100 vietų atvira režime.
C1.2.	Sukurti saugias ir orias infrastruktūros sąlygas įkalintiems asmenims ir darbuotojams.	<ul style="list-style-type: none"> • Rekonstruoti bendrabutinio tipo kameras į kamerinio tipo gyvenamąsias patalpas. • Rekonstruojamuose ir naujuose kalėjimuose įrengti 1-2 vietų kamerinio tipo gyvenamąsias patalpas su atskirai įrengtu sanitariniu mazgu ir standartine įranga, kuria aprūpina kalėjimas (radijas, televizorius, virdulys ir kita). • Gyvenamąsias erdves pertvarkyti į mažus segmentus, kurių kiekviename yra iki 30 vietų.

		<ul style="list-style-type: none"> • Gyvenamųjų patalpų plotas, tenkantis vienam asmeniui laisvės atėmimo vietoje, siektina reikšmė ne mažiau 7 kv. metrai. • Segmente: <ul style="list-style-type: none"> - 1-2 vietų gyvenamosios patalpos; - Saugumo valdymo postas; - Bendra erdvė susirinkimams, užimtumui, laisvalaikiui, su įrengta mini biblioteka ir ribotu internetu; - 5 darbo kabinetai personalui; - 2 kabinetai individualiam darbui (vertintojam, psychologam, pokalbiams); - Valgykla; - Patalpa taksofonams ir vaizdo skambučiams; - Dušo, skalbimo, džiovavimo patalpos ir kitos. • Klasteryje: <ul style="list-style-type: none"> - Pasibuvimo gryname ore erdvės; - Sporto erdvės; - Religinių apeigų vieta; - Erdvės grupinei terapijai; - Erdvės užimtumui (darbo terapijai ir kita); - Ūkinės paskirties erdvės; - Poilsio vietos pareigūnams ir darbuotojams; - Nusiramino kambariai. • Kalėjime: <ul style="list-style-type: none"> - Aplinkos stebėjimo ir saugos erdvės; - Sveikatos priežiūros paslaugų patalpos; - Bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo patalpos; - Pasimatymų kambariai; - Biblioteka; - Patalpos, skirtos nuteistųjų darbui (gamybos cechai ir kitos); - Parduotuvė; - Darbuotojų darbo kabinetai su poilsio erdvėmis; - Konferencijų salė; - Prie administracinio padalinio įkurtos apgyvendinimo ir poilsio vietos komandiruotiems darbuotojams ir svečiams. • Naujai statomuose bausmių vykdymo pastatuose, skirtuose nuteistiesiems, vietoje grotų ant langų naudoti antivandalinius langus. • Pastato konstrukcijas formuoti specialiais lietais gelžbetoniniais moduliais, kuriuose būtų išlieti vidiniai komunikacijos kanalai prieinami tik reikiamas teises turinčiam personalui. • Užtikrinti dienos šviesos, ventiliacijos pajėgumus nuteistiesiems ir personalui, numatyti pakankamai vietos informacinių technologijų bei komunikacijų plėtrai. • Sukurti modernią darbuotojų rengimui ir kvalifikacijos kėlimui reikalingą infrastruktūrą.
C1.3.	Statant naujus ir rekonstruojant senus kalėjimus taikyti efektyvius, aplinką	<ul style="list-style-type: none"> • Patiriamų sąnaudų mažinimui diegti išmaniuosius elektros, vandens ir šilumos apskaitos prietaisus (skaitiklius). • Gyvenamosiose patalpose taikyti baldų liejimo ar plastmasės naudojimo sprendimus, kad jų priežiūra būtų lengvesnė ir ilgalaikėje perspektyvoje mažesnės eksploatacijos išlaidos.

	tausojančius, inovatyvius ir tvarius sprendimus.	<ul style="list-style-type: none"> • Statant ir rekonstruojant kalėjimus numatyti galimybes vykdyti kalėjimo plėtrą (komunikacijos, galimybės vėliau laisvai pristatyti papildomą aukštą ar priestatą, įrengti / patobulinti infrastruktūrą ir pan.). • Spręsti tvarumo problemas (nulinės emisijos sprendinių pritaikymas: ne mažiau 20 proc. elektros energijos pasigaminantis pastatas iš atsinaujinančių šaltinių, šilto vandens ir šildymo sprendimams naudoti atsinaujinančius gamtos išteklius, skatinti atliekų rūšiavimą ir t. t.). • Numatyti dizaino sprendimus, kurie turi ir psichologinį efektą (spalvos, piešiniai, universalus dizaino sprendiniai).
C1.4.	Pertvarkyti esamus kalėjimus į universalius klasterinius kalėjimus ir pastatyti naujus.	<ul style="list-style-type: none"> • Pereinant prie standarto, kad viename universaliame kalėjime turėtų būti apie 400 vietų uždareme ir pusiau uždareme režime bei apie 100 vietų atvireme režime, numatomas suformuoti regioninis tinklas (3000 vietų): <ol style="list-style-type: none"> 1) Vilniaus kalėjimas apie 600 vietų uždaro ir pusiau uždaro bei 200 vietų atviro tipo klasteriai; 2) Kauno kalėjimas apie 600 vietų uždaro ir pusiau uždaro bei 200 vietų atviro tipo klasteriai; 3) Klaipėdos kalėjimas apie 500 uždaro ir pusiau uždaro bei apie 150 atviro tipo klasteriai; 4) Panevėžio kalėjimas (moterys) iki 250 vietų; 5) Šiaulių kalėjimas apie 400 uždaro ir pusiau uždaro bei apie 100 vietų atviro tipo klasteriai. • Pirmame etape rekonstruojami šie Kalėjimų tarnybos teritoriniai padaliniai: <ul style="list-style-type: none"> - Vilniaus pataisos namai - naujos 200 vietų kamerinio tipo gyvenamosios patalpos; - Kauno tardymo izoliatorius (Technikos g.); - Pravieniškių pataisos namų 3 sektorius; - Laisvės atėmimo vietų ligoninė. • Pastatyti naujus universalius kalėjimus iki 2030 metų: <ol style="list-style-type: none"> 1) Šiaulių kalėjimą; 2) Klaipėdos kalėjimą. • Pastačius naujus kalėjimus tikslinga ateityje atsisakyti: <ul style="list-style-type: none"> - Marijampolės pataisos namų; - Pravieniškių 1 ir 2 sektorių; - Alytaus pataisos namų.
C1.5.	Išplėsti pusiaukelės namų tinklą.	<ul style="list-style-type: none"> • Siekti, kad būtų įsteigta 20 pusiaukelės namų (ne daugiau kaip po 20 vietų), juos tolygiai paskirstant Lietuvos teritorijoje. • Parengti pusiaukelės namų standartą. • Pusiaukelės namų darbą koordinuoja arčiausiai esantis kalėjimas.
C2.	ELEKTRONINIS STEBĖJIMAS	
C2.1.	Modernizuoti Kalėjimų tarnybos teritorinių padalinių apsaugos sistemas ir veiklą.	<ul style="list-style-type: none"> • Įdiegti modernias perimetro stebėjimo ir apsaugos sistemas, siekiant atsisakyti fizinės apsaugos bokšteliuose ir nukreipti darbuotojus tiesioginiam darbui su nuteistaisiais.

		<ul style="list-style-type: none"> • Stebėjimo kameras teritoriniuose padaliniuose įrengti taip, kad jos būtų kuo mažiau pastebimos, tačiau apimtų visą teritoriją, reaguotų į judesį, būtų sujungtos į vieningą stebėjimo sistemą Kalėjimų tarnyboje. • Naujai statomuose ir rekonstruojamuose teritoriniuose padaliniuose įrengti nuotolinio valdymo apsaugos sistemas. • Nusikaltimų ir ligų prevencijai diegti veido atpažinimo technologijas ir automatizuotas kūno temperatūros nustatymo sistemas.
C2.2.	Užtikrinti nuteistųjų elektroninio stebėjimo centro funkcionavimą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti centralizuotą visos Lietuvos mastu nuteistųjų elektroninio stebėjimo centrą, kurio funkcijos turi apimti: elektroninį stebėjimą, kitos informacijos surinkimą ir analizę, registratorius, vaizdo stebėjimo kameras, teritorinių padalinių vidaus ir perimetro informacijos analizę ir nuteistųjų duomenų valdymą (CRM), KADIS. Sistema turi turėti automatinio vertinimo ir perspėjimo galimybes, siekti sistemas valdyti dirbtinio intelekto pagalba. Duomenys turi būti kaupiami nutolusiose atskirose dubliuotose duomenų saugyklose.
C3.	SKAITMENIZAVIMAS	
C3.1.	Modernizuoti bausmių vykdymo sistemoje naudojamą įrangą ir skaitmenizuoti procesus.	<ul style="list-style-type: none"> • Įsteigti Informacinių technologijų ir informacinių sistemų analitikos padalinį, kuris padėtų sparčiau skaitmenizuoti procesus sistemoje, leistų užtikrinti skaidrumą visuose sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo etapuose bei mažintų korupcijos galimybes. • Pirmame etape skaitmenizuoti visus dokumentų valdymo procesus. • Planuojamas teritorinio padalinio saugumo lygmuo aukštas, saugumui užtikrinti naudojamos tokios technologijos, kurios sudaro sąlygas kuo daugiau saugoti techninėmis priemonėmis (perimetras, video, situacijas prognozuojančios priemonės, dirbtinis intelektas ir t.t.). • Sukurti bausmių vykdymo informacinę sistemą, integruotą į veikiančias baudžiamojo teisingumo ir kitas informacines sistemas. • Kalėjimų tarnybą aprūpinti ir reguliariai atnaujinti modernia įranga. • Diegti specializuotas darbu reikalingas programas.
C3.2.	Užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų skaitmenizavimą.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti nuteistajam galimybes prisijungti ir užsiregistruoti pas gydytoją, naudojant informacinę sistemą (e. sveikata ar kitą). • Užtikrinti sklandžiai veikiančias pacientų elektroninio nukreipimo į antrinio ir tretinio lygio ASPP teikiančias VšĮ (laisvėje). • Sudaryti sąlygas nuteistajam įsigyti vaistinių preparatų per SPT vaistininką arba leisti juos perduoti iš artimųjų, jei tam neprieštarauja gydantis gydytojas, tačiau visas ciklas privalo būti skaitmenizuotas.
C4.	FINANSAVIMAS	

C4.1.	Numatyti Lietuvos kalėjimų tarnybos finansavimo šaltinius.	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencingas ir progresyvus valstybės biudžeto asignavimų pareigūnų ir darbuotojų darbo užmokesčiui finansavimas. • Nuteistųjų elektroninio stebėjimo centro modelio, kuris apimtų pilną elektroninio stebėjimo priemonių įdiegimą, finansavimui tikslinga pasitelkti Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas. • Statant naujus ir rekonstruojant senus Kalėjimų tarnybos teritorinius padalinius, panaudoti viešojo ir privataus sektorių partnerystę, pritraukiant privatų kapitalą. • Veiklos vykdymui panaudojami ir kiti finansavimo šaltiniai: <ul style="list-style-type: none"> - Personalo kvalifikacijos kėlimui pritraukti dalį struktūrinių fondų lėšų; - Nuteistųjų užimtumo darbine veikla organizavimas gali būti finansuojamas iš valstybės biudžeto, nuteistųjų socialinės paramos fondo, Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų; - Paslaugų teikimui apjungti valstybės biudžeto bei privataus kapitalo finansavimo šaltinius. • Siekti, kad atsisakant, perleidžiant esamų pastatų, patalpų ar sklypų, vidutinės rinkos vertės suma būtų nukreipta likusio bausmių vykdymo sistemos turto modernizavimui ir naujos infrastruktūros kūrimui.
-------	--	--

C STRATEGINĖS KRYPTIES ĮVERČIO RODIKLIAI:

- Naujų kalėjimų skaičius.
- Rekonstruotų kalėjimų skaičius.
- Pusiaukelės namų skaičius.
- Mažiausias gyvenamųjų patalpų plotas, tenkantis vienam asmeniui kalėjime, kv. metrai.
- Nuteistųjų dalis, gyvenančių mažiausio ploto, tenkančio vienam asmeniui kalėjime, patalpose, proc.
- Nuteistųjų dalis, gyvenančių 1-2 vietų gyvenamosiose patalpose, proc.
- Nuteistųjų dalis, gyvenančių gyvenamosiose patalpose (pagal pastatų paskirtį), proc.
- Nuteistųjų dalis, miegančių antro aukšto lovose, proc.
- Kalėjimų, kuriuose įdiegtos modernios perimetro stebėjimo ir apsaugos sistemos, atsisakius fizinės apsaugos bokšteliuose, skaičius.
- Kalėjimų, kuriuose įdiegtos veido atpažinimo technologijos ir automatizuotos kūno temperatūros nustatymo sistemos teisės pažeidimų ir ligų prevencijai, skaičius.
- Sukurtas ir įdiegtas modernus, turinčio automatinio vertinimo ir perspėjimo galimybes, valdomas dirbtinio intelekto pagalba nuteistųjų elektroninio stebėjimo centro modelis, metai.
- Įsteigtas Informacinių technologijų padalinys, metai.
- Įdiegta vieninga visuose Kalėjimų tarnybos padaliniuose skaitmenizuota visų procesų ir dokumentų valdymo sistema, metai.
- Sukurta bausmių vykdymo informacinė sistema, integruota į veikiančias baudžiamojo teisingumo ir kitas informacines sistemas, metai.
- Padidėjęs laikas, skiriamas darbuotojų tiesioginėms funkcijoms vykdyti, proc.

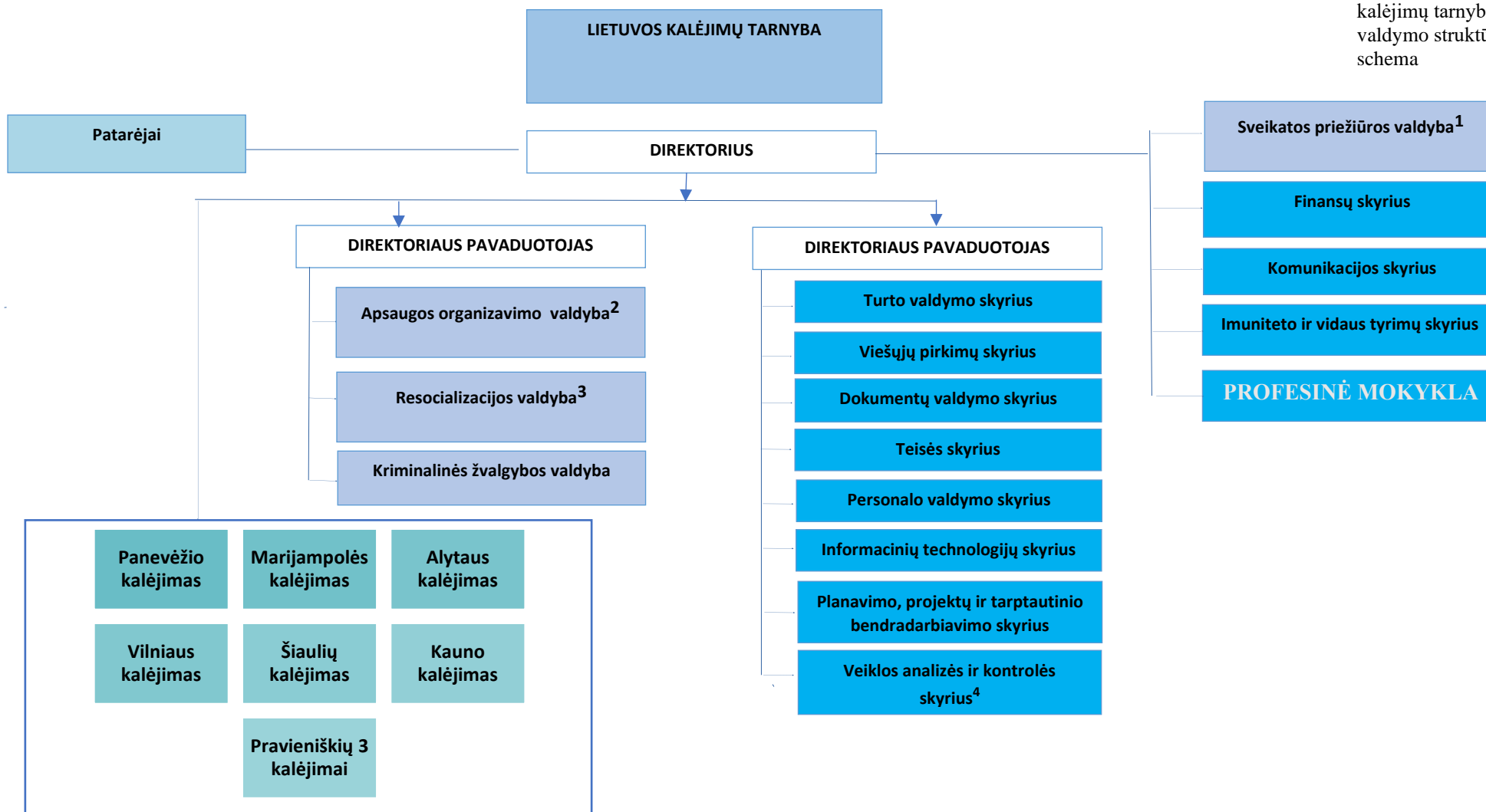
Gaires kūrė:

Remigijus Anilius

Aušra Česnavičienė

Raimonda Čižauskaitė

Kęstutis Dvareckas
Vaida Ivanovienė
Lina Ięganaitienė
Svetlana Justickaja
Evaldas Gasparavičius
Renata Katinaite
Alfredas Kiškis
Virginija Klimukienė
Donata Kračkienė
Nijolė Martinkevičienė
Inga Mauricienė
ęžana Mitiajeva
Gintaras Motuzas
Dalia Narbutienė
Almantas Pranskūnas
Ramutė Ramuckienė
Marius Rakštelis
Birutė Semėnaitė
Valdas Serapinas
Miroslavas Sinkevič
Reda Skirkevičiūtė
Loreta Skrickienė
Gintautas Šarauskas
Eugenijus Šarmavičius
Rimantas Šerkšnas
Rasa Šošič
Ana Urbanavičienė
Irma Urbonienė
Ligita Valalytė
Loreta Vasiljevienė
Virginija Veličkaitė-
Kurtanidze
Vida Žaltauskienė
Milita Žičkutė-Lindžienė

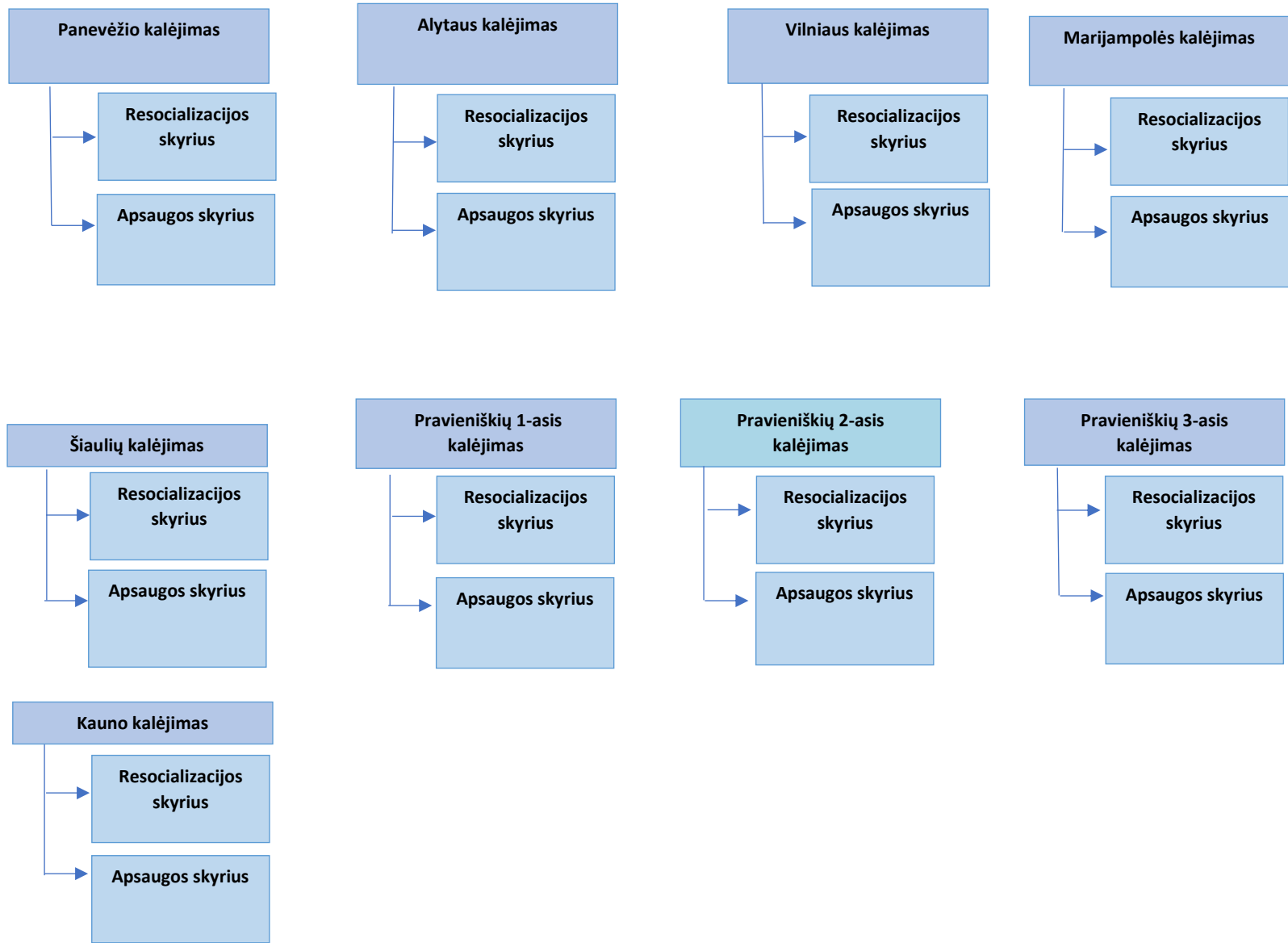

¹ Metodiškai vadovauja, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja pirminių ir specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą suimtiesiems ir nuteistiesiems Lietuvos kalėjimų tarnybos padaliniuose (licencijų gavimas/ keitimas/ stabdymas, gydytojų specialistų konsultacijų koordinavimas, personalo klausimai, aprūpinimas vaistais ir jų apskaita, skundų/ prašymų nagrinėjimas, infekcinių ligų kontrolė, priklausomybių gydymas, žemo slenksčio paslaugos, prevencinės programos, statistikos rinkimas/ analizė/ apibendrinimas, įvairių ataskaitų teikimas, epidemiologinės situacijos valdymas ir t.t.).

² Metodiškai vadovauja, koordinuoja ir kontroliuoja padaliniuose esančių pareigūnų, kurie vykdo kalėjimų fizinę apsaugą ir nuteistųjų/suimtųjų priežiūrą, konvojavimą. Organizuoja aprūpinimą ginkluote ir kitomis reikiamomis priemonėmis, rengia teisės aktus priežiūros srityje; centralizuojamos ir vykdomos funkcijos, susijusios su suimtųjų ir nuteistųjų įskaita; vykdomas informacijos iš padalinių rinkimas 24/7 principu, reagavimo į ypatingus įvykius užtikrinimas, Prevencinės grupės, kinologinės veiklos organizavimas, prevencinių priemonių padaliniuose planavimas ir organizavimas.

³ Metodiškai vadovauja, koordinuoja, kontroliuoja ir vykdo laikomų asmenų resocializaciją. Resocializacijos procesą vykdo 4 darbuotojų grupės (Kontaktinių pataisos pareigūnų grupė; Socialinio darbo ir psichologinės intervencijos; Vertinimo ir analizės; Užimtumo.) Taip pat turi būti įsteigtas įdarbinimo ir profesinio orientavimo skyrius.

⁴ Šiam skyriui priskirtas ir nuteistųjų/suimtųjų skundų nagrinėjimas.

Pastaba. Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Kauno, Vilniaus, Marijampolės, Pravieniškių (1;2;3;) kalėjimuose, kur laikomų asmenų skaičius viršija 400, steigiama kalėjimo viršininko pavaduotojo pareigybė.